

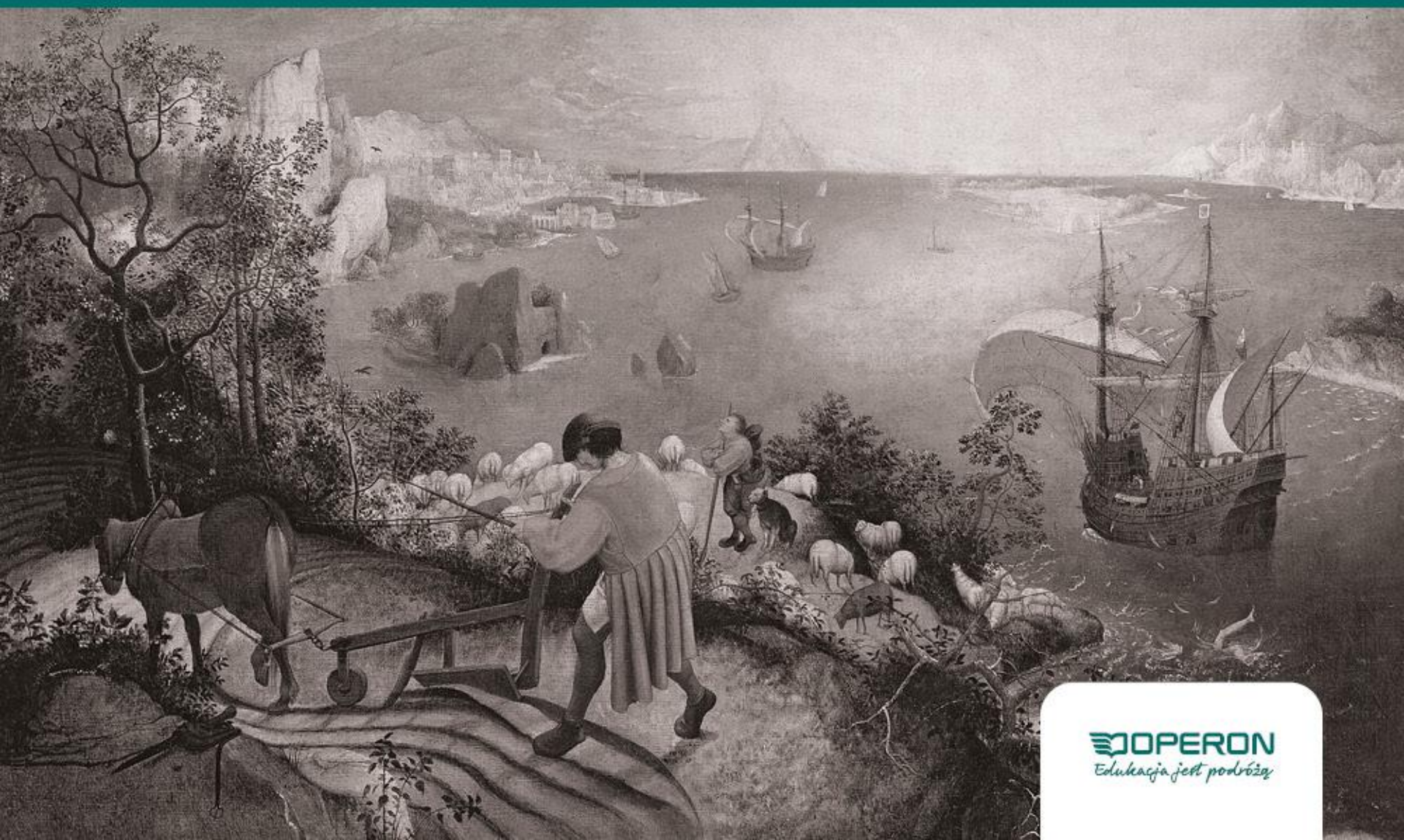
matura

ZGODNE
Z WYTYCZNYMI
CKE

USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA

Rozwiązania krok po kroku do repetytorium

język polski
zakres podstawowy

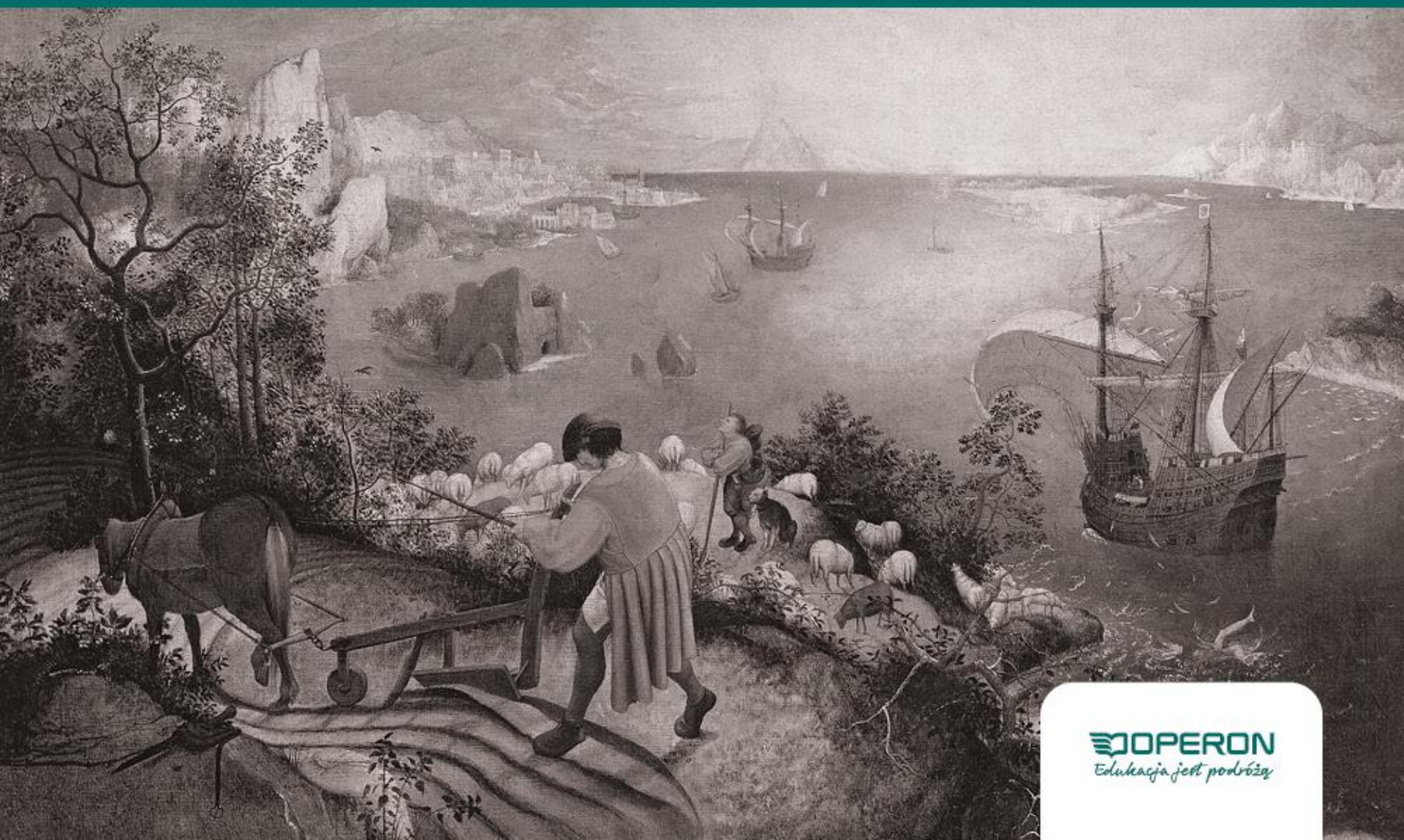
matura

ZGODNE
Z WYTYCZNYMI
CKE

USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA

Rozwiązania krok po kroku do repetytorium

język polski
zakres podstawowy

Zadanie 1. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej
- 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
- 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
- 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 2. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej
- 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
- 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
- 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 3. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej
- 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
- 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
- 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 4. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej
- 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
- 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
- 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 5. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej
- 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
- 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
- 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 6. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej

- 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
- 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
- 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 7. 0-15 pkt

Zasady oceniania

- 0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:
- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej
 - 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
 - 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
 - 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 8. 0-15 pkt

Zasady oceniania

- 0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:
- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej
 - 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
 - 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
 - 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 9. 0-15 pkt

Zasady oceniania

- 0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:
- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej
 - 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
 - 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
 - 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 10. 0-15 pkt

Zasady oceniania

- 0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:
- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej
 - 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
 - 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
 - 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 11. 0-15 pkt

Zasady oceniania

- 0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:
- 0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej
 - 0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej
 - 0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy
 - 0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 12. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej

0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej

0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy

0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 13. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej

0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej

0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy

0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 14. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej

0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej

0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy

0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 15. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej

0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej

0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy

0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 16. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej

0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej

0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy

0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 17. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznej

0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologicznej

0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy

0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologicznej oraz podczas rozmowy

Zadanie 18. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowej

0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologowej

0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy

0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologowej oraz podczas rozmowy

Zadanie 19. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowej

0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologowej

0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy

0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologowej oraz podczas rozmowy

Zadanie 20. 0-15 pkt

Zasady oceniania

0-15 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-8 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowej

0-2 pkt – kompozycja wypowiedzi monologowej

0-3 pkt – aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy

0-2 pkt – zakres i poprawność środków językowych w wypowiedzi monologowej oraz podczas rozmowy

Zadanie 21. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj jeszcze raz uważnie tekst Łukasza Plonusa, zwracając uwagę na to, czy autor widzi w fake newsach przyczynę ludzkich tragedii, tak jak Agata Kaźmierska i Wojciech Brzeziński.

Krok 2: Uzasadnij swoją odpowiedź, odnosząc się do konkretnego przykładu/przykładów z tekstu Łukasza Plonusa.

Przykładowa odpowiedź

Nie, w tekście Łukasza Plonusa nie ma potwierdzenia sądu, że fake newsy prowadzą do ludzkich tragedii. Autor pisze o fake newsach dotyczących Lasów Państwowych. Podaje przykład nieprawdziwej informacji dotyczącej wycięcia drzew. Nie ma mowy o ludzkich tragediach.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 22. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Wyszukaj w obu tekstach fragmenty dotyczące obiegu informacji w mediach społecznościowych.

Krok 2: Ustal, czy stosunek autorów do tej kwestii jest taki sam.

Krok 3: Uzasadnij swoją odpowiedź, odnosząc się do konkretnego przykładu/przykładów z obu tekstów.

Przykładowa odpowiedź

Autorzy obu artykułów zgadzają się w kwestii obiegu informacji w mediach, gdyż podkreślają, że informacje te są szybko rozpowszechniane wśród dużej liczby użytkowników (w sposób lawinowy i niekontrolowany). Agata Kaźmierska i Wojciech Brzeziński podają informacje o ogromnej liczbie aktywnych użytkowników Facebooka w Nigerii i WhatsAppa w Indiach, którzy przekazują sobie niesprawdzone informacje. Łukasz Plonus wprost pisze o szybkim rozchodzeniu się informacji i o tym, że artykuły są opatrywane chwytliwymi tytułami, by zachęcić czytelników do „klikania” i czytania. Zabieg ten powoduje zwiększenie się liczby czytelników.

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 23. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, czy podane w tabeli stwierdzenia na pewno można odnieść do obu tekstów.

Krok 2: Zaznacz właściwe odpowiedzi w tabeli.

Poprawna odpowiedź

1. P, 2. F, 3. P

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 24. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, czy w obu tekstach pojawiają się informacje na temat zagrożeń związanych z rozpowszechnianiem fake newsów.

Krok 2: Sformułuj swój pogląd na ten temat, odnosząc się do konkretnych przykładów w obu tekstach.

Przykładowa odpowiedź

Tak, autorzy obu artykułów wskazują na zagrożenia związane z rozpowszechnianiem fake newsów. Agata Kaźmierska i Wojciech Brzeziński piszą o ludzkich tragediach, do jakich mogą prowadzić fake newsy (np. podburzać ludzi do zbrodni), a w artykule Plonusa mowa jest o dezinformacjach dotyczących instytucji (Lasów Państwowych), co podważa zaufanie obywateli, psuje jej wizerunek.

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 25. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie znaczenie związku frazeologicznego „walka z wiatrakami”.

Krok 2: Odnieś znaczenie związku frazeologicznego do sensu stwierdzenia Łukasza Plonusa.

Krok 3: Ustal, czy użycie tego związku frazeologicznego przez Plonusa było słuszne w kontekście jego znaczenia.

Krok 4: Uzasadnij swoją odpowiedź.

Przykładowa odpowiedź

Frazeologizm „walka z wiatrakami” oznacza walkę beznadziejną, niemającą szans na powodzenie. Łukasz Plonus zasadnie wykorzystał ten frazeologizm, gdy podkreślił w ten sposób, że prostowanie nieprawdziwych informacji w sieci nie ma szans na powodzenie.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 26. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie cały ostatni akapit tekstu Agaty Kaźmierskiej i Wojciecha Brzezińskiego.

Krok 2: Ustal sens ostatniego zdania, skupiając się na jego interpunkcji.

Krok 3: Odnieś sens wskazanego zdania do całości tekstu.

Przykładowa odpowiedź

Ostatnie zdanie jest urwane, na co wskazuje wielokropek na jego końcu. Urawienie (niedokończenie) zdania ma uwypuklić kontrast między liczbą szkół w Nigerii (54 tys.) a liczbą szkół, w których jest realizowany program bezpieczeństwa online (140), i podkreślić pozorowanie (symulowanie) działań dotyczących umiejętności korzystania z technologii cyfrowych ze względu na zbyt mały zasięg.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie sensu zdania z uwzględnieniem jego treści i interpunkcji (uzasadnienie użycia pauzy i wielokropka)

1 pkt – poprawne wyjaśnienie sensu zdania z uwzględnieniem jego treści ale bez uwzględnienia interpunkcji (nie wystarczy samo dostrzeżenie użytych znaków przestankowych)

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 27. 0-4 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeanalizuj jeszcze raz oba teksty pod kątem negatywnego wpływu fake newsów na użytkowników internetu.

Krok 2: Zwróć uwagę na podobieństwa i różnice w sposobie podejścia do fake newsów w obu tekstach.

Krok 3: Przedstaw wnioski, do których dochodzą autorzy obu tekstów.

Krok 4: Sprawdź, czy twoja praca liczy 60–90 wyrazów.

Przykładowa odpowiedź

Autorzy obu tekstów podjęli temat fake newsów. Uważają oni, że nieprawdziwe informacje szybko rozpowszechniające się wśród dużej liczby użytkowników mediów społecznościowych stanowią ciemną stronę internetu, czyli jego złą część. W obu tekstach mowa jest o zagrożeniach związanych z rozpowszechnianiem fake newsów, natomiast różni je ukazanie skutków fake newsów. Agata Kazimierska i Wojciech Brzeziński piszą o wpływie nieprawdziwych informacji na relacje między ludźmi (np. podburzanie do zbrodni), natomiast Łukasz Plonus informuje o skutkach dezinformacji szkodzących instytucjom. [75 wyrazów]

Zasady oceniania

Za notatkę syntetyzującą można uzyskać 4 punkty, w tym 3 punkty za treść i 1 punkt za poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną.

	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
		notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 3 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 2 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A i C określone dla 1 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów
		ALBO	ALBO	ALBO
A. przedstawienie stanowiska każdego autora	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, na odpowiednim poziomie uogólnienia	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, ale poziom uogólnienia jest zaburzony	notatka przedstawia stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście	notatka nie spełnia żadnego z kryteriów określonego dla 1 pkt
B. zestawienie stanowisk obu autorów	w notatce zestawiono stanowiska obu autorów; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/ rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	w notatce zestawiono stanowiska obu autorów; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/ rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	stanowisk obu autorów nie zestawiono albo zestawiono je niepoprawnie; nie wskazano np. punktów wspólnych/ rozbieżnych albo różnych aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	notatka nie spełnia żadnego z kryteriów określonego dla 1 pkt
C. spójność	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	notatka nie spełnia żadnego z kryteriów określonego dla 1 pkt
D. długość notatki	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna

1 pkt – poprawny zapis, dopuszczalne dwa błędy (językowe, ortograficzne lub interpunkcyjne)

0 pkt – trzy i więcej błędów (językowych, ortograficznych lub interpunkcyjnych)

Uwaga: jeżeli w kryterium *Treść* przyznano 0 pkt, wówczas nie przyznaje się punktów w kryterium *Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna*.

Zadanie 28. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się nad sensem zdania otwierającego tekst Marty Górnej.

Krok 2: Przeczytaj uważnie artykuł Y. Harariego i zastanów się, czy informacje i stwierdzenia w nim zawarte potwierdzają stwierdzenie M. Górnej.

Przykładowa odpowiedź

Tekst Harariego potwierdza myśl zawartą w artykule Górnej, ponieważ autor wskazuje na odzwierciedlenie w filmie charakterystycznych dla współczesnego świata lęków przed manipulacją i rodzącego wszechobecne poczucie zagrożenia strachu przed osaczającą jednostkę zautomatyzowaną rzeczywistością, odbierającą ludziom ich autonomiczność. *Matrix* metaforycznie ujął te zjawiska w filmową opowieść, stał się oryginalnym i odkrywczym artystycznie ich zobrazowaniem.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 29. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie oba teksty.

Krok 2: Zastanów się, jakie zjawisko/zagadnienie chcą ukazać autorzy obu tekstów, odnosząc się do filmu *Matrix*.

Krok 3: Zdecyduj, czy odwołują się do filmu z tych samych czy innych powodów.

Przykładowa odpowiedź

Marta Górna analizuje film jako wyjątkowe zjawisko w dziedzinie popkultury, a Harari wykorzystuje model rzeczywistości zobrazowanej w filmie do przedstawienia wyobrażenia sztucznej rzeczywistości zniewalającej świat w filmach science fiction jako zagrażającej ludzkości wizji przyszłości.

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 30. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Wyszukaj w obu artykułach informacje na temat tego, co sprawiło, że *Matrix* stał się filmem popularnym.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, czy autorzy obu tekstów przywołują te same czy też inne powody popularności *Matrixa*.

Krok 3: Sformułuj odpowiedź uwzględniając co najmniej po jednym zjawisku z każdego tekstu.

Przykładowa odpowiedź

efektywne sceny akcji, zastosowane efekty specjalne, charakterystyczne kostiumy/moda, koncepcja życia jako symulacji komputerowej

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź poprawna zawierająca co najmniej jeden aspekt z każdego tekstu

1 pkt – odpowiedź poprawna zawierająca co najmniej jeden aspekt z jednego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 31. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, w jakim celu autorzy obu tekstów przywołują postać głównego bohatera *Matrixa* – Neo.

Krok 2: Porównaj funkcje przywołania tej postaci w obu tekstach.

Krok 3: Sformułuj odpowiedź i uzasadnij ją, odnosząc się do funkcji przywołania tej postaci.

Przykładowa odpowiedź

Przywołanie bohatera filmu – Neo – nie pełni tej samej funkcji w obu artykułach. Górna przywołuje tę postać, aby ukazać ją jako typowego dla popkultury superbohatera zdolnego do fantastycznych czynów oraz realizującego misję zbawienia świata, natomiast Harari przedstawia bohatera jako metaforyczny przykład dotarcia przez człowieka do prawdy o byciu kontrolowanym przez algorytmy.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 32. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, co autorzy obu tekstów piszą o przesłaniu filmu *Matrix*.

Krok 2: Zwróć uwagę na podobieństwa i różnice w sposobie widzenia tego zagadnienia.

Przykładowa odpowiedź

Film wyraża niepokój o możliwość zachowania wolności w świecie zaawansowanego rozwoju techniki, w obliczu rozrastających się korporacji przejmujących władzę nad ludzkością, co doprowadza do zachwiania poczucia bezpieczeństwa i narastania odczuwania zagrożenia ze strony nieznanych mocy.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 33. 0-4 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj jeszcze raz uważnie oba teksty, zwracając przede wszystkim uwagę na fragmenty świadczące o tym, że film *Matrix* był wyjątkowym zjawiskiem w kulturze.

Krok 2: Zwróć uwagę na podobieństwa i różnice w sposobie podejścia obu autorów do analizowanego tematu.

Krok 3: Zaprezentuj wnioski, do których dochodzą autorzy obu tekstów.

Krok 4: Sprawdź, czy twoja praca liczy 60–90 wyrazów.

Przykładowa odpowiedź

W obu artykułach autorzy odwołują się do filmu *Matrix* i przedstawiają jego znaczenie jako zjawiska artystycznego, jednak to nawiązanie służy innym celom. Marta Górna dowodzi, że *Matrix* jest fenomenem popkultury, co argumentuje, ukazując oddziaływanie filmu na odbiorców i ich wyobrażenie świata. Yuval Noah Harari przekonuje, że filmy science fiction są wyrazem lęków współczesnego człowieka przed zdominowaniem przez tajemnicze algorytmy, a następnie odnosi metaforyczną wymowę filmu do sposobu funkcjonowania człowieka we współczesnej rzeczywistości. W obu tekstach *Matrix* jest uznawany za istotne zjawisko kulturowe. [80 wyrazów]

Zasady oceniania

Za notatkę syntetyzującą można uzyskać 4 punkty, w tym 3 punkty za treść i 1 punkt za poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną.

	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
		notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 3 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 2 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A i C określone dla 1 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów
		ALBO	ALBO	ALBO
A. przedstawienie stanowiska każdego autora	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, na odpowiednim poziomie uogólnienia	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, ale poziom uogólnienia jest zaburzony	notatka przedstawia stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście	notatka nie spełnia żadnego z kryteriów określonego dla 1 pkt
B. zestawienie stanowisk obu autorów	w notatce zestawiono stanowiska obu autorów; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/ rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	w notatce zestawiono stanowiska obu autorów; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/ rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	stanowisk obu autorów nie zestawiono albo zestawiono je niepoprawnie; nie wskazano np. punktów wspólnych/ rozbieżnych albo różnych aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	notatka nie spełnia żadnego z kryteriów określonego dla 1 pkt
C. spójność	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	notatka nie spełnia żadnego z kryteriów określonego dla 1 pkt
D. długość notatki	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna

1 pkt – poprawny zapis, dopuszczalne dwa błędy (językowe, ortograficzne lub interpunkcyjne)

0 pkt – trzy i więcej błędów (językowych, ortograficznych lub interpunkcyjnych)

Uwaga: jeżeli w kryterium *Treść* przyznano 0 pkt, wówczas nie przyznaje się punktów w kryterium *Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna*.

3. Testy historycznoliterackie

3.1. Biblia

Zadanie 34. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 2: Ustal, które słowa powtarzają się najczęściej – zwróć uwagę na to, jaki wywołuje to efekt u czytelnika.

Krok 3: Określ funkcję przymiotników pojawiających się w tekście.

Przykładowa odpowiedź

Środek językowy budujący obraz świata	Przykład z tekstu	Funkcja
epitety w funkcji opisującej	<i>trawy zielone, drzewa owocowe</i>	ukazanie różnorodności dzieła stworzenia
powtórzenia	<i>były dobre</i>	podkreślenie doskonałości stworzonego świata
wyliczenia	<i>stała się światłość, uczyniwszy sklepienie</i>	zobrazowanie ładu i harmonii świata

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie nazw dwóch środków językowych z odpowiednimi przykładami i określeniem ich funkcji

1 pkt – poprawne wskazanie nazw jednego środka językowego z odpowiednim przykładem i określeniem jego funkcji

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 35. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 2: Ustal, w jaki sposób zaprezentowano w nim życie człowieka.

Krok 3: Zwróć uwagę na podejście do czasu pojawiające się w utworze.

Przykładowa odpowiedź

Życie człowieka:

- jest ciągłą walką z przeciwnościami, zmaganiem się z losem;
- jest wypełnione pracą podobną do wysiłku niewolnika;
- to cierpienie, które nie mija;
- nie daje nadziei na zmianę losu;
- to umykający beznadziejnie czas.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie trzech wniosków

1 pkt – poprawne podanie dwóch wniosków

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 36. 0-2 pkt

Zadanie 36.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 2: Przeanalizuj sposób, w jaki podmiot liryczny zwraca się do Boga – zwróć uwagę na ton i słownictwo oraz treść jego

wypowiedzi.

Krok 3: Zastanów się, jaki jest cel wypowiedzi podmiotu lirycznego.

Przykładowa odpowiedź

- W utworze występują apostrofy do odbiorcy (Boga) służące nakłonieniu go do ulżenia losowi człowieka.
- Podmiot liryczny zadaje pytanie retoryczne wskazujące na słabości człowieka i ograniczoną wytrzymałość wobec trudów, które musi znosić.
- Osoba mówiąca czuje się przytłoczona swoimi grzechami, słabościami i troskami, a przy tym zdaje sobie sprawę, że bez pomocy Boga nie jest w stanie poradzić sobie z nimi.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa argumenty

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 36.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie informacje na temat funkcji językowych.

Krok 2: Zwróć uwagę na cel (funkcję) wypowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Funkcja: impresyjna (perswazyjna)

Uzasadnienie: W psalmie występują apostrofy – zwroty do odbiorcy wyrażające oczekiwania „ja” lirycznego; użyte formy czasowników „wysłuchaj”, „niech będą nakłonił” wskazują na oczekiwanie wsparcia, pomocy.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne określenie dominującej funkcji języka z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 37. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie wiersz Daniela Naborowskiego.

Krok 2: Zwróć uwagę na tytuł utworu oraz sposób, w jaki zaprezentowane zostało w nim ludzkie życie.

Krok 3: Przeanalizuj sposób podejścia do kategorii czasu w tekście Naborowskiego. Następnie przypomnij sobie tytuł biblijnej księgi, w której pojawia się podobny sposób jego prezentacji.

Przykładowa odpowiedź

Tytuł księgi: Księga Koheleta (Eklezjastes)

Motyw: marność/*vanitas*

Pogląd na temat świata i życia ludzkiego: Życie jest krótkie i szybko przemija, a wszelkie dobra, które gromadzi człowiek, są niestałe, lecz mimo to pożądane.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie tytułu księgi i motywu oraz poglądu na temat świata i życia człowieka

1 pkt – poprawne podanie tytułu księgi i motywu albo poglądu na temat świata i życia człowieka

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 38. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie definicję parboli.

Krok 2: Wynotuj z definicji najważniejsze cechy gatunkowe tego utworu.

Krok 3: Przypomnij sobie biblijną przypowieść, w której dostrzegasz cechy, o których mowa w definicji.

Przykładowa odpowiedź

Przykład	Uzasadnienie
przypowieść o miłosiernym Samarytaninie	Ukazuje sytuację, której celem jest wyjaśnienie idei miłosierdzia poprzez prosty przykład dostępny doświadczeniu odbiorcy.
przypowieść o synu marnotrawnym	Odzwierciedla uniwersalną postawę moralną, jaką jest wybaczenie, ufność w odpuszczenie winy i radość z odzyskania dobrej relacji z kimś, kogo pozornie się utraciło.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 39. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment wiersza Czesława Miłosza.

Krok 2: Zwróć uwagę na jego tytuł oraz pierwszy wers – ustal, do jakiego wydarzenia się odnosi.

Krok 3: Przeanalizuj sposób, w jaki przebiega „koniec świata” w wierszu Miłosza, następnie porównaj go z biblijną księgą.

Przykładowa odpowiedź

Tytuł księgi: Apokalipsa św. Jana

Uzasadnienie: Księga biblijna ukazuje symboliczną wizję końca istniejącego świata jako ostateczną walkę dobra ze złem, zwycięstwo Chrystusa, Sąd Ostateczny i nastanie Nowego Jeruzalem, natomiast wiersz Czesława Miłosza odnosi się do różnicy między ludzkimi wyobrażeniami na temat końca świata a rzeczywistością, kiedy ten koniec jest nagły i początkowo niezauważalny.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie tytułu księgi oraz przedstawienie stanowiska wraz z prawidłowym uzasadnieniem odwołującym się do obu dzieł

1 pkt – poprawne podanie tytułu księgi oraz przedstawienie stanowiska wraz z prawidłowym uzasadnieniem odwołującym się do jednego dzieła

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 40. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie obraz stworzenia świata obecny w biblijnej Księdze Rodzaju.

Krok 2: Przeczytaj uważnie fragment *Pieśni XXV* Jana Kochanowskiego.

Krok 3: Porównaj obraz świata stworzonego przez Boga w obu utworach – weź pod uwagę sposób funkcjonowania natury oraz żywych stworzeń, stosunek do Boga.

Przykładowa odpowiedź

Tak, obraz świata zawarty w *Hymnie* Jana Kochanowskiego jest zgodny z przekazem w biblijnej Księdze Rodzaju, ponieważ w obu tekstach jest on ukazany jako różnorodny, piękny i harmonijny, jako doskonałe dzieło Boga.

Zasady oceniania

2 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z prawidłowym uzasadnieniem odwołującym się do obu dzieł

1 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z prawidłowym uzasadnieniem odwołującym się do jednego dzieła

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 41. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie historię biblijnego Hioba.

Krok 2: Zwróć szczególną uwagę na 3., 4. i 5. wers wiersza Anny Kamińskiej – zastanów się, do którego epizodu historii Hioba nawiązuje autorka.

Przykładowa odpowiedź

Podmiot liryczny wiersza odnosi się do zakończenia historii Hioba, kiedy bohater został wynagrodzony za swoją wytrwałość i ufność w sens Bożych wyroków.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 42. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment biblijnej Księgi Kohelecia.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, co mówi się w księdze o świetle i słońcu oraz o ciemności i ich wpływie na życie człowieka.

Przykładowa odpowiedź

Wizja ma charakter negatywny, bo ukazuje człowieka jako istotę pozbawioną wpływu na swój los.

lub
Wizja ma charakter pozytywny, bo pomimo marności i znikomości życia, można odnaleźć w nim chwile radości płynącej ze zwykłych codziennych doznań (praca dająca plon, piękno przyrody).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 43. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie podane fragmenty Biblii.

Krok 2: Zwróć uwagę na ich tematykę oraz bohaterów, którzy się w nich pojawiają.

Krok 3: Weź pod uwagę charakter poszczególnych fragmentów.

Poprawna odpowiedź

1. Księga Hioba, 2. Pieśń nad Pieśniami, 3. Apokalipsa świętego Jana

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 44. 0-2 pkt

Zadanie 44.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie cechy gatunkowe psalmu.

Krok 2: Przeczytaj uważnie utwór.

Krok 3: Zwróć uwagę, kogo dotyczą wykrzyknienia i wyliczenia pojawiające się w psalmie.

Przykładowa odpowiedź

Wyliczenia i wykrzyknienia oddają emocjonalny charakter monologu, podkreślają radość i uniesienie modlitewne, ukazują postawę wdzięczności wobec Boga, pragnienie wysławiania jego szczodrości w różnorodny, dostępny człowiekowi sposób.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 44.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie utwór.

Krok 2: Przypomnij sobie cechy gatunkowe psalmu.

Krok 3: Zastanów się, jaki charakter ma zaprezentowany utwór, jaką pełni funkcję.

Poprawna odpowiedź

1. P, 2. F, 3. P

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 45. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment tekstu Romana Zająca.

Krok 2: Zwróć szczególną uwagę na to, co autor pisze o wpływie Biblii na współczesną kulturę i sztukę.

Przykładowa odpowiedź

Aby w pełni uczestniczyć w kulturze i rozumieć jej dzieła, w których artyści wykorzystują motywy biblijne, należy mieć o nich wiedzę, rozumieć je i rozpoznawać ukryte w nich znaczenia.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź odnosząca się do załączonego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.2. Antyk

Zadanie 46. 0-3 pkt

Zadanie 46.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, w jaki sposób Prometeusz traktował ludzi.

Krok 2: Przypomnij sobie, dlaczego i w jaki sposób Prometeusz oszukał Zeusa.

Przykładowa odpowiedź

Słowa odnoszą się do ofiarowania przez Prometeusza ludziom ognia wykradzionego bogom, co spowodowało ukaranie tytana. Według opowieści mitycznej został on przykuty do jednej ze skał w górach Kaukazu, a sęp codziennie wyżerał jego wątrobę, która każdej nocy odrastała, aby cierpienie tytana trwało bez końca.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca znajomość mitu o Prometeuszu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 46.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, jakimi cechami odznaczał się Prometeusz.

Krok 2: Przypomnij sobie, dlaczego Zeus ukarał tytana.

Krok 3: Weź pod uwagę stosunek Prometeusza do ludzi.

Przykładowa odpowiedź

Prometeizm polega na buncie wobec istoty wyższej oraz altruistycznym poświęceniu dla dobra ludzkości bądź wybranej społeczności; poświęcenie jest bezinteresowne i czyni bohatera samotnym; postawa prometejska jest źródłem cierpienia bohatera.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca znajomość mitu o Prometeuszu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 46.3. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, w jaki sposób został ukazany/opisany Prometeusz.

Krok 3: Weź pod uwagę słownictwo/sformułowania charakteryzujące bohatera.

Przykładowa odpowiedź

Nazwa środka stylistycznego	Przykład	Funkcja
metafora	<i>Prometeusz w człowieku rozbudził ducha.</i>	Zobrazowanie mocy duchowej i intelektualnej człowieka.
wyliczenie	<i>Dał im naukę o liczbach, [...] i objawił sztukę pisaną, ten skarbiec pamięci [...]. Oswoił zwierzęta, konie zaprzęgił do wozu i na słone morze spuścił płóciennoskrzydłe statki. Dał chorym lekarstwa [...].</i>	Ukazanie różnorodności darów Prometeusza, które ułatwiły ludzkie życie.
porównanie	<i>Zanim do nich przemówił, [ludzie] byli jak ślepy i brodzili w mroku</i>	Pokreślenie zmiany, jaka nastąpiła w ludzkim świecie dzięki Prometeuszowi.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca nazwę środka stylistycznego, cytaty i funkcję

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 47. 0-2 pkt

Zadanie 47.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst fraszki Jana Kochanowskiego.

Krok 2: Weź pod uwagę sens tytułu fraszki.

Krok 3: Zwróć uwagę na cechy labiryntu ukazanego we fraszce Jana Kochanowskiego.

Przykładowa odpowiedź

W zacytowanym utworze Jana Kochanowskiego labiryntem są jego fraszki pełne zawilosci i mylnych tropów, w których czytelnik może się zagubić. Zagmatwana i skomplikowana jest zarówno twórczość poety, jak i jego osobowość, dlatego podmiot liryczny twierdzi, że nie da się uzyskać nici, która wyprowadzi z tego metaforycznego labiryntu.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 47.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, w jakim celu Ariadna ofiarowała Tezeuszowi nić.

Krok 2: Ustal, w jaki sposób nić przyczyniła się do uratowania bohatera mitu.

Przykładowa odpowiedź

Związek frazeologiczny „po nitce do kłębka” odnosi się do Ariadny, bohaterki mitu, która podarowała Tezeuszowi kłębek nici, dzięki czemu bohater po pokonaniu Minotaura mógł wyjść z labiryntu. Sens tego frazeologizmu wskazuje na metodę działania polegającą na realizacji celu przez stopniowe pokonywanie trudności, rozwiązywanie zagadek lub łączenie szczegółów.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź zawierająca odwołanie do mitu o Minotaurze

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 48. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zwróć uwagę na budowę zdań oraz części mowy, którymi posługuje się autor.

Krok 2: Weź pod uwagę, jakie wrażenie wywołuje opis na czytelniku.

Krok 3: Ustal, jaka jest funkcja wypowiedzi narratora.

Przykładowa odpowiedź

- obecność porównania homeryckiego (pogoń Achillesa za Hektorem porównana do orła ścigającego gołębicę)
- podniosły styl

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź zawierająca dwie cechy stylu homeryckiego

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 49. 0-3 pkt

Zadanie 49.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 2: Przypomnij sobie, co spowodowało klęskę rodu Labdakidów – zastanów się, czy Edyp oraz jego rodzina byli winni.

Krok 3: Ustal, czy Antygona posiada cechy postaci, które charakteryzuje Arystoteles.

Przykładowa odpowiedź

Historia Antygony mogła wzbudzić w widzach litość i trwogę, ponieważ szlachetna bohaterka była niewinna, natomiast przeżywała nieszczęście, które było spowodowane tragicznym splotem okoliczności, a nie wynikało z jej winy czy skłonności do czynienia zła.

Zasady oceniania

1 pkt – przedstawienie stanowiska z poprawnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 49.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie historię Antygony.

Krok 2: Zastanów się, czy bohaterka miała szansę dokonać wyboru, które nie miałyby tragicznych konsekwencji.

Przykładowa odpowiedź

Tragizm to sytuacja, w której znalazł się człowiek, szczególna konstrukcja losów bohatera, postawionego w sytuacji konfliktu równorzędnych racji moralnych, prowadzącego szlachetną jednostkę do nieuchronnej klęski.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z odwołaniem do znajomości tragedii

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 49.3. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, który z mitologicznych bohaterów stanął przed wyborem tragicznym, tak jak Antygona.

Krok 2: Weź pod uwagę postaci niezłomne w swoich decyzjach, uparcie dążące do celu niezależnie od konsekwencji.

Przykładowa odpowiedź

Bohater mitologiczny: Edyp

Podobieństwo: Mimo szlachetności i kierowania się dobrą wolą i Antygona, i Edyp ponoszą klęskę.

Różnica: Postępowanie bohaterów różni się tym, że Antygona ma świadomość wyboru między prawem boskim a prawem ustalonym przez Kreona, a Edyp nie ma takiej świadomości – jest przekonany, że idzie dobrą drogą, aby uniknąć działania dopuszczającego spełnienie przepowiedni. Klęska Edypa wynikała z niewłaściwego rozpoznania sytuacji.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź zawierająca podobieństwo losów postaci, wyjaśnienie podobieństwa i podanie różnicy postaw

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 50. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, jaką funkcję pełnią pytania pojawiające się w tekście Seneki.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, w jaki sposób Seneka zwraca się do adresata.

Krok 3: Określ funkcję form czasowników zastosowanych przez autora.

Przykładowa odpowiedź

Nazwa środka retorycznego	Fragment tekstu
czasowniki w 1 os. liczby mnogiej	<i>Szukajmy</i>
pytania retoryczne	<i>Jakiej rady udzieli ci cnota?</i>
zwroty do adresata (apostrofy)	<i>Udziel ci, abyś był</i>
nacechowane emocjonalnie epitety	<i>Piękne pozory, Prawdziwe szczęście</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź zawierająca dwa środki retoryczne zilustrowane przykładami

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 51. 0–3 pkt

Zadanie 51.1. 0–1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment eseju Mieczysława Jastruna.

Krok 2: Przypomnij sobie, co działo się z Orfeuszem, kiedy wyszedł z Hadesu po nieudanej próbie wyprowadzenia Eurydyki ze świata podziemi.

Przykładowa odpowiedź

We fragmencie występuje odwołanie do części mitu o Orfeuszu, który w poszukiwaniu ukochanej żony Eurydyki dotarł do Hadesu i ujął swoją grą wszystkich pilnujących dostępu do królestwa podziemi. Z powodu własnej niecierpliwości i nieufności nie odzyskał Eurydyki, a gdy już przebywał na ziemi, został rozszarpany przez Menady (Bachantki).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca znajomość mitu o Orfeuszu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 51.2. 0–1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, co oznacza sformułowanie natura człowieka.

Krok 2: Wybierz mit, który dotyczy wskazanej tematyki, następnie uzasadnij swój wybór i odnieś się do konkretnych elementów jego treści.

Przykładowa odpowiedź

- mit o Narcyzie – człowieku egocentrycznym, zakochanym w sobie, lekceważącym uczucia innych
- mit o Edypie – przekonanym, że jest w stanie oszukać swój los i w wyniku nadmiernej pychy skazanym na klęskę
- mit o wiernej żonie Odyseusza Penelopie oczekującej męża wbrew naciskom innych
- inne opowieści mityczne, które są nośnikami ponadczasowych ludzkich cech i postaw

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 51.3. 0–1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się nad sensem sformułowania „mit jest zwierciadłem społeczeństwa”.

Krok 2: Wybierz mit, który uzasadnia jego słuszność.

Przykładowa odpowiedź

- opowieść o rodzie Labdakidów, których historia (Edypa, Antygony, Kreona) ukazuje wartości, jakimi kieruje się społeczność, oraz konsekwencje naruszania ustanowionych praw
- opowieść o wojnie trojańskiej i sprzecznościach między prawami ogółu a osobistymi pragnieniami i skłonnościami (np. namiętność Parysa a dobro mieszkańców Troi)
- inne stosowne przykłady

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 52. 0-2 pkt

Zadanie 52.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment *Iliady* Homera.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, w jaki sposób autor opisuje tarczę Achillesa – jakich części mowy używa, jakie sformułowania tworzy.

Krok 3: Uzupełnij tabelę.

Przykładowa odpowiedź

Środek językowy	Przykład z tekstu
epitety w funkcji opisującej	<i>tarcza ogromna, płonące pochodnie</i>
wyliczenia	<i>pole szerokie, żyzne, trzykrotnie zaorane</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie dwóch nazw środków językowych wraz z odpowiednimi przykładami z tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 52.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie cechy eposu – weź pod uwagę takie kwestie, jak kreacja świata przedstawionego, tematyka, sposób kreacji bohaterów.

Krok 2: Podaj dwie cechy eposu.

Przykładowa odpowiedź

- porównania homeryckie
- stałe epitety
- inwokacja
- wysoki, podniosły styl
- dwie płaszczyzny fabularne (świat bogów i świat ludzi)
- miarą wierszową heksametr

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwie cechy eposu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 53. 0-2 pkt

Zadanie 53.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment *Mitologii* Jana Parandowskiego.

Krok 2: Ustal, co Antygona zrobiła z ciałem brata uznanego za zdrajcę.

Przykładowa odpowiedź

Powodem kary nałożonej na Antygonę było złamanie zakazu Kreona, który uznał, że nie należy pochować zwłok Polinejkesa uznanego za zdrajcę. Antygona, kierując się prawem boskim, symbolicznie pogrzebała zwłoki brata, a tym samym ściągnęła

na siebie karę za złamanie rozkazu władcy.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 53.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment *Mitologii* Jana Parandowskiego, następnie przypomnij sobie, czym jest metafora.

Krok 2: Znajdź w tekście Parandowskiego sformułowanie o znaczeniu przenośnym – ustal, w jaki sposób należy je rozumieć.

Przykładowa odpowiedź

Metafora *biały kwiat lilii wyrosły ze skrwawionej ziemi tebańskiej* ukazuje niewinność Antygony, która wychowała się w Tebach – miejscu naznaczonym winą jej ojca Edypa (nieumyślne spowodowanie śmierci Lajosa) oraz bratobójczą wojną Eteoklesa z Polinejkesem – jej braćmi.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 54. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie znaczenie pojęcia *katharsis* oraz funkcje tej kategorii w kulturze starożytnej Grecji.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, jakie problemy poruszał Sofokles w swoich dramatach, np. *Antygonie* lub *Królu Edypie*.

Krok 3: Ustal, dlaczego widzowie dramatów Sofoklesa mogli doświadczać *katharsis* – zwróć uwagę na to, jakie uczucia i emocje mogło w nich wywoływać uczestniczenie w przedstawieniu poruszającym takie problemy.

Przykładowa odpowiedź

Efekt *katharsis* – wstrząsu prowadzącego do moralnego oczyszczenia – jest spowodowany tym, że ofiarami sytuacji są osoby niewinne, kierujące się zasadami moralnymi i gotowe do poświęceń. Ich tragiczny los uświadamia odbiorcom, że igraszką w rękach losu może być każdy, bez względu na pozycję społeczną, stan majątku oraz respektowanie zasad moralnych.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca znajomość dramatów Sofoklesa

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 55. 0-2 pkt

Zadanie 55.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie utwór Horacego, pt. *Do Deliusza*.

Krok 2: Ustal, jakie podejście do ludzkiego życia przedstawia Horacy – zwróć uwagę na to, co uważa za istotne, jakie zachowania i postawy promuje poeta.

Krok 3: Przypomnij sobie *Antygonę* lub *Króla Edypa* Sofoklesa, następnie porównaj zaprezentowane w nich podejście do życia z poglądami obecnymi w utworze *Do Deliusza* Horacego.

Przykładowa odpowiedź

Pogląd na życie w utworze Horacego nie jest zgodny z wymową dramatów Sofoklesa, ponieważ podmiot liryczny utworu przyjmuje postawę optymistyczną, zakłada, że można osiągnąć szczęście, korzystając z przyjemności, jakie niesie życie (odpoczynek w cieniu drzewa, skosztowanie dobrego wina).

lub

Pogląd na życie w pieśni Horacego oraz dramatach Sofoklesa jest zbieżny, ponieważ obaj autorzy wyrażają przekonanie, że człowiek nie ma wpływu na swój los.

Zasady oceniania

1 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 55.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie informacje na temat funkcji językowych.

Krok 2: Ustal, jaki jest cel (funkcja) wypowiedzi podmiotu lirycznego.

Przykładowa odpowiedź

Funkcja: impresyjna (perswazyjna)

Uzasadnienie: Autor przekonuje do przyjęcia określonej postawy.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne określenie dominującej funkcji języka z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.3. Średniowiecze (V-XV w.)

Zadanie 56. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie informacje na temat średniowiecznej kultury i światopoglądu.

Krok 2: Weź pod uwagę role społeczne, które były szczególnie znaczące w dobie średniowiecza.

Poprawna odpowiedź

C

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Zadanie 57. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, gdzie rozgrywają się opisywane wydarzenia.

Krok 2: Przeanalizuj sposób, w jaki bohater zachowuje się w chwili śmierci – co jest dla niego istotne, jakie gesty wykonuje, jakie przedmioty go otaczają.

Przykładowa odpowiedź

Wzorzec osobowy: idealny rycerz

Cechy wyróżniające, np.:

- walczy o wiarę chrześcijańską
- wierny władcy
- wierny ojczyźnie
- ceni honor
- walczy uczciwie
- odważny, nie okazuje słabości, heroiczny

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca nazwę wzorca i jego dwie cechy
1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca nazwę wzorca i jego jedną cechę
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 58. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, jaką postawę przyjmuje św. Aleksy wobec otoczenia – jaki ideał życia wybiera.

Krok 2: Weź pod uwagę sposób, w jaki bohater traktuje własne ciało.

Krok 3: Przypomnij sobie inne cechy ascezy, które nie pojawiają się w podanym fragmencie – zapisz je w odpowiednim miejscu.

Przykładowa odpowiedź

Cechy ukazane we fragmencie, np.:

- dla chwały Boga znosi upokorzenia
- umartwia swoje ciało
- jego śmierci towarzyszą cuda

Cechy nieobecne we fragmencie, np.:

- rezygnuje z bogactwa i zaszczytów
- pobożny
- wybiera życie w czystości, rezygnuje ze szczęścia małżeńskiego
- pości

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwie cechy z tekstu i dwie cechy spoza tekstu

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwie cechy z tekstu lub dwie cechy spoza tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 59. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, kto jest bohaterem zaprezentowanego fragmentu *Kroniki polskiej*.

Krok 2: Przeanalizuj sposób prezentacji tej postaci.

Przykładowa odpowiedź

B

Uzasadnienie: Utwór, z którego pochodzi fragment, przedstawia konkretne dzieje, fakty, treści historyczne.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 60. 0-2 pkt

Zadanie 60.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Aby określić podmiot liryczny utworu, zwróć uwagę na formy osobowe czasowników.

Krok 2: Ustal, do kogo są skierowane apostrofy pojawiające się w utworze.

Przykładowa odpowiedź

Podmiot liryczny jest zbiorowy, to wierni zwracający się przez pośrednictwo osób świętych z modlitewną prośbą do Chrystusa o zesłanie łask.

Adresat w pierwszej zwrotce: Matka Boża

Adresat w drugiej zwrotce: Jan Chrzciciel

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca określenie podmiotu lirycznego oraz dwóch adresatów
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 60.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, czy znany jest autor tekstu, czy jest to dzieło anonimowe.

Krok 2: Określ tematykę, która dominuje w utworze.

Przykładowa odpowiedź

- religijny charakter, teocentryzm
- anonimowość
- obecność motywu *deesis* – przedstawienie w centralnej części Chrystusa, w którego stronę kierują się w postawie modlitewnej Jan Chrzciciel i Maryja
- idea pośrednictwa osób świętych w zanoszeniu prośb do Boga
- hierarchiczne wyobrażenie struktury świata: Chrystus, osoby święte, wierni (według teologii św. Tomasza z Akwinu)
- gatunek – pieśń religijna, modlitwa

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca trzy cechy charakterystyczne
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 61. 0-3 pkt

Zadanie 61.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 2: Weź pod uwagę, kto jest bohaterką liryczną utworu oraz w jakiej sytuacji się znajduje.

Krok 3: Ustal, z czym związane są uczucia i emocje tej bohaterki lirycznej.

Przykładowa odpowiedź

Uczucia, np.: rozpacz, poczucie bezradności, żal, cierpienie, pragnienie uzyskania wsparcia

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca nazwy dwóch uczuć
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 61.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, w jaki sposób bohaterka liryczna mówi o swoich uczuciach i emocjach – jakiego typu słownictwa używa.

Krok 2: Weź pod uwagę sposób, w jaki bohaterka liryczna zwraca się do swojego syna.

Przykładowa odpowiedź

Środek stylistyczny	Przykład z tekstu
apostrofa	<i>Posłuchajcie, bracia miła Synku</i>
metafora	<i>krwawa głowa, krwawe gody</i>
epitet nacechowany emocjonalnie	<i>zamęt ciężki, miłe narodzenie, nadzieja miła</i>
zdrobnienie	<i>Synku</i>

Środek stylistyczny	Przykład z tekstu
powtórzenie	<i>krwawe/krwawa</i>
wyliczenie	<i>bije, męczy</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie nazw dwóch środków stylistycznych wraz z odpowiednimi przykładami

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 61.3. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, do kogo zwraca się bohaterka liryczna na początku swojej wypowiedzi.

Krok 2: Zastanów się, kto jest najważniejszą postacią w życiu kobiety, z kim wiąże się jej uczucia i emocje.

Przykładowa odpowiedź

Adresat	Cytat
zebrani wokół krzyża ludzie	<i>pożaluj mię stary, młody</i>
ukrzyżowany Syn	<i>Synku, bych cię nisko miała</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie dwóch adresatów wraz z odpowiednimi cytatami

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 62. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie informacje dotyczące *Bogurodzicy* – gdzie i kiedy w dziejach Polski była śpiewana.

Krok 2: Przyjrzyj się obrazowi Brandta – ustal, do jakiej tradycji się on odwołuje, w jaki sposób kreuje obraz polskiego rycerstwa.

Przykładowa odpowiedź

Obraz Józefa Brandta przedstawia scenę batalistyczną. Uwidoczniona została jazda konna wyruszająca do boju z chorągwiami powiewającymi na wietrze. Tytuł obrazu jest powiązany z wizerunkiem Matki Bożej na najbliższym ze sztandarów, co dowodzi stałej obecności motywu *Bogurodzicy* w historii narodu. Średniowieczna pieśń zwana *carmen patrium* towarzyszyła wyjątkowym chwilom w dziejach Polaków, była śpiewana w czasie bitwy pod Grunwaldem oraz pod Warną, stanowiła pieśń koronacyjną Jagiellonów (o czym świadczą kroniki).

Zasady oceniania

2 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z prawidłowym uzasadnieniem odwołującym się do obrazu oraz własnej wiedzy

1 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z prawidłowym uzasadnieniem odwołującym się do obrazu lub własnej wiedzy

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 63. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zwróć uwagę na to, kto jest bohaterem *Legandy o świętym Aleksym*.

Krok 2: Zastanów się, jaki wzorzec życia został ukazany w tekście – ustal, czy utwór ma wymowę dydaktyczną.

Przykładowa odpowiedź

Argumenty, np.:

- utwór anonimowy
- charakter teocentryczny (tematyka religijna)
- bohater utworu reprezentuje typowy dla epoki wzorzec świętego – ascety
- reprezentuje średniowieczną hagiografię (żywoty świętych)

Inny utwór: *Bogurodzica*

Cecha łącząca: utwór anonimowy, ma religijny charakter (teocentryzm)

Inny utwór: *Kwiatki świętego Franciszka*

Cecha łącząca: przedstawia model świętego, którego życiu towarzyszą cuda, jest dziełem hagiograficznym

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa argumenty oraz podanie innego utworu i cechy łączącej

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa argumenty lub podanie innego utworu i cechy łączącej

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 64. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj fragment *Pieśni o Rolandzie*.

Krok 2: Zwróć uwagę na sposób prezentacji postaci rycerza – zastanów się, czy zostały ukazane jakieś jego wady.

Przykładowa odpowiedź

Średniowieczny rycerz był przedstawiany jako odważny, nieugięty, gotowy do śmierci za uznawane wartości. Jak pisze Maria Ossowska, zwykle był przedstawiany w sytuacji walki i, jeśli ginął, śmierć miała miejsce na polu bitwy, co symbolizowało spełnienie jego życia i ideałów. Taką heroizowaną postacią jest Roland – bohater starofrancuskiego eposu *Pieśń o Rolandzie*, który walczy do końca, nie prosi o pomoc, w chwili śmierci modli się, a martwego aniołowie zabierają bezpośrednio do raju.

Zasady oceniania

2 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z prawidłowym uzasadnieniem odwołującym się do tekstu oraz własnej wiedzy

1 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z prawidłowym uzasadnieniem odwołującym się do tekstu lub własnej wiedzy

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 65. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj oba teksty.

Krok 2: Weź pod uwagę to, co jest w nich realistyczne, a co – fantastyczne.

Krok 3: Wskaż motyw, który łączy oba utwory.

Krok 4: Określ cel zastosowania takiego motywu.

Przykładowa odpowiedź

Motyw artystyczny: fantastyka/ukazanie cudów

Funkcja: idealizacja postaci zgodnie z modelem średniowiecznego świętego

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca motyw artystyczny i jego funkcję

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca motyw artystyczny lub jego funkcję

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 66. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przyjrzyj się dokładnie postaciom ukazanym na ilustracji – weź pod uwagę ich pozy oraz gesty.

Krok 2: Wybierz spośród podanych utworów, w którym pojawia się wizja śmierci podobna do ukazanej na ilustracji.

Przykładowa odpowiedź

C

Uzasadnienie: Oba dzieła zawierają alegoryczne przedstawienie śmierci. / Występuje w nich motyw *danse macabre*. / Ukazują personifikację śmierci jako szkieletu z kosą.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 67. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment *Boskiej komedii* Dantego.

Krok 2: Weź pod uwagę sposób, w jaki autor przedstawia los grzeszników.

Przykładowa odpowiedź

„Sceny dantejskie” to wyrażenie określające stan tłumu ogarniętego strachem, paniką, rozpaczą; sceny wstrząsające, makabryczne.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.4. Renesans (odrodzenie; XV-XVI w.)

Zadanie 69. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Znajdź fragment, w którym pojawia się bezpośredni zwrot do odbiorcy.

Krok 2: Znajdź zdanie, w którym wyrażony został rozkaz.

Krok 3: Zapisz przykłady w odpowiednich miejscach w tabeli.

Przykładowa odpowiedź

Nazwa środka retorycznego	Przykład z tekstu	Funkcja w tekście
apostrofa	<i>Zetrzy sen z oczu [...] cny Lachu!</i>	funkcja perswazyjna zaakcentowanie, że wiersz jest skierowany do Polaków (Lachów)
tryb rozkazujący	<i>Zetrzy sen z oczu [...]! [...] nie ustępuj kroku!</i>	funkcja perswazyjna zwrot nakazujący podjęcie działań zachęcenie do przyjęcia określonej postawy

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie nazw dwóch środków retorycznych z odpowiednimi przykładami i określeniem ich funkcji

1 pkt – poprawne wskazanie nazw jednego środka retorycznego z odpowiednim przykładem i określeniem jego funkcji

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 70. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie główne założenia epikureizmu i stoicyzmu.

Krok 2: Poszukaj w tekście wypowiedzi ukazujących podejście do życia, które mogliby wypowiedzieć przedstawiciele poszczególnych filozofii.

Przykładowa odpowiedź

zwolennik epikureizmu: „Niechaj na stół dobrego wina przynaszają”, „w złote gęśli albo w lutnię grają”
zwolennik stoicyzmu: „Kto tak mądry, że zgadnie, / Co nań jutro przypadnie?”

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa cytaty

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca jeden cytat

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 71. 0–2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie oba teksty.

Krok 2: Przeanalizuj obraz zaświatów ukazany przez Kochanowskiego i Leśmiana – zwróć uwagę na to, co jest podobne, a co – różne.

Krok 3: Sformułuj odpowiedź, odnosząc się do przykładów pochodzących z obu tekstów.

Przykładowa odpowiedź

W utworach przedstawiono różne wizje zaświatów. W *Trenie X* ukazano niepewność co do losów człowieka po śmierci. Zaprezentowane zostały różne wierzenia i wyobrażenia dotyczące życia po śmierci (wierzenia chrześcijańskie, starożytnych Greków, reinkarnacja). Nieszczęśliwy ojciec zwątpił w istnienie życia wiecznego. W utworze Leśmiana Urszulka trafia do nieba, którego wizja jest zgodna z powszechnymi wyobrażeniami – Bóg chce uczynić wszystko, by Urszulka była po śmierci szczęśliwa.

Zasady oceniania

2 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów

1 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 72. 0–2 pkt

Zadanie 72.1. 0–1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie cechy gatunkowe psalmu.

Krok 2: Zwróć uwagę na tematykę oraz nastrój utworu, przeanalizuj środki artystycznego wyrazu, które zostały w nim wykorzystane.

Przykładowa odpowiedź

Cechy gatunkowe psalmu, np.:

- pieśń religijna (obraz Boga, „Króla wszego świata”, ukazanie jego wielkości i mocy)
- charakter hymniczny (pochwalny) – pochwała Pana
- charakter modlitewny („śpiewajmy Panu”)

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwie cechy psalmu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 72.2. 0–1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeanalizuj sposób, w jaki został przedstawiony Bóg w utworze Jana Kochanowskiego.

Krok 2: Weź pod uwagę słownictwo nacechowane emocjonalnie, które odnosi się do Stwórcy.

Krok 3: Formułując odpowiedź, odnieś się do konkretnych przykładów z tekstu.

Przykładowa odpowiedź

Z psalmu wyłania się obraz władcy świata („Król wszego świata”, „Pan nad pany”). Podkreślana jest jego potęga i moc („Pan groźny”). Bóg jest przychylny tym, którzy go wychwalają w psalmie („Ten niedobyte podał nam grody, / Ten pod nas może podbił narody”), oddaje im to, co jest dla niego cenne (Dał nam w dziedzictwo i w używanie / Włość Jakubową, swoje kochanie”).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 73. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie informacje o funkcjach językowych.

Krok 2: Weź pod uwagę cel wypowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Funkcja języka: perswazyjna

Uzasadnienie: Podmiot liryczny chce skłonić odbiorców do określonych działań.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne określenie dominującej funkcji języka z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 74. 0-2 pkt

Zadanie 74.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 2: Określ jego tematykę.

Krok 3: Weź pod uwagę ton, w którym wypowiada się podmiot liryczny.

Przykładowa odpowiedź

- utwór żalobny
- charakter elegijny (smutek, żal)
- wyrażenie żalu z powodu czyjejś śmierci

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź zawierająca dwie cechy typowe dla trenu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 74.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, w jaki sposób funkcjonował tren w kulturze starożytnej – dla kogo i z jakiej okazji go pisano.

Krok 2: Weź pod uwagę sytuację, w której Jan Kochanowski stworzył swoje treny – odnieś się do ich liczby oraz osoby, której były poświęcone.

Przykładowa odpowiedź

- *Treny* zostały poświęcone małej, trzyletniej dziewczynce, a nie osobie dorosłej, zasłużonej.
- W *Trenach* poeta przedstawił własne uczucia, emocje, przemyślenia, wewnętrzne rozterki.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 75. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Określ temat utworu.

Krok 2: Ustal, w jaki sposób zachowuje się osoba mówiąca w wierszu – jaki ideał życia propaguje, jakie wartości wyznaje.

Przykładowa odpowiedź

W pieśni ukazano obraz człowieka, który chce się cieszyć z życia i jego uroków. Poeta odwołał się do epikureizmu, nurtu filozoficznego wywodzącego się ze starożytności. Według epikurejczyków celem życia człowieka jest osiągnięcie szczęścia, którego źródłem mogą być przyjemności dnia codziennego.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź zawierająca odwołanie do tradycji filozoficznej

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 76. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zwróć uwagę na to, co podmiot liryczny mówi o rozumie i mądrości – dwóch podstawowych wartościach, które wyznawał w życiu.

Krok 2: Określ sytuację, w której znajduje się podmiot liryczny.

Przykładowa odpowiedź

W *Pieśni XXII*, podobnie jak w innych utworach, które powstały przed śmiercią Urszulki, poeta głosi postawę stoicką. Zwracając się do swojego Rozumu (utożsamiając się z nim), przedstawia argumenty, zgodnie z którymi należy pogodzić się z tym, co przynosi życie, i z dystansem podchodzić do nieszczęść. Jest pełen optymizmu, wie, że po złych chwilach nadejdą lepsze. Śmierć córki przyczyniła się do kryzysu światopoglądowego poety. W *Trenie IX* ironicznie wychwala Mądrość, by wykazać, że w sytuacji kryzysowej nie chroni ona przed rozpaczą i nie daje pocieszenia. W zderzeniu ze śmiercią córki filozofia stoicka okazała się być bezsilna.

Zasady oceniania

2 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów

1 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 77. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie dzieje Lady Makbet ukazane w dramacie Williama Szekspira.

Krok 2: Przyjrzyj się dokładnie obrazowi – pozie oraz minie bohaterki.

Krok 3: Zwróć uwagę na postaci znajdujące się za Lady Makbet – zastanów się, co wyrażają ich oblicza.

Przykładowa odpowiedź

Na obrazie została ukazana lady Makbet, gdy pogrążyła się w obłędzie. Jej wzrok jest pełen szaleństwa, strachu, grozy. W tle widać przerażonych dworzan, którzy boją się swojej pani. W dramacie Szekspira po dokonanej przez Makbeta zbrodni lady Makbet zaczęła dręczyć wyrzuty sumienia. Popadała w coraz większe szaleństwo.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź z omówieniem obrazu oraz odwołaniem do treści dramatu

1 pkt – poprawna odpowiedź z omówieniem obrazu lub odwołaniem do treści dramatu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.5. Barok (2. poł. XVI w. do końca XVII w.)

Zadanie 78. 0-1 pkt

Zadanie 78.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie środki językowe charakterystyczne dla literatury barokowej.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, od jakich wyrazów zaczynają się kolejne wersy wiersza Jana Andrzeja Morsztyna.

Krok 3: Przeanalizuj sposób opisu panny, o której mowa w wierszu – zwróć uwagę na środki artystycznego wyrazu, których używa podmiot liryczny, aby wyrazić zachwyt nad jej urodą.

Przykładowa odpowiedź

Środek językowy charakterystyczny dla stylu barokowego	Przykład z tekstu
anafora	<i>Biały jest polerowny alabastr z Karrary, Białe mleko przysłane w sitowiu z koszary, Biały łabędź i białym okrywa się piórem [...]</i>
wyliczenie	<i>marmur, mleko, łabędź, perła, śnieg, lilije</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie nazw dwóch środków językowych wraz z odpowiednimi przykładami

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 78.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, czym jest koncept – zwróć uwagę na to, w jakim celu wykorzystywali koncept poeci doby baroku.

Krok 2: Ustal, na czym polega niezwykłość pomysłu w wierszu Morsztyna – ustal, co ma zaskakiwać czytelnika, budzić jego zdziwienie.

Przykładowa odpowiedź

W wierszu poeta wylicza kilka przedmiotów i zjawisk (marmur, mleko, łabędź, perła, śnieg, lilie), których cechą wspólną jest kolor – biel. Wymienia je w ściśle określonej kolejności (od marmuru, który nie jest idealnie biały, aż do białej lilii). W dwóch ostatnich wersach podmiot liryczny ujawnił swój koncept – wymienił różne odcienie bieli, by w ten sposób wykazać niezwykłą biel cery swojej ukochanej. Wiersz stanowi wyszukany sposób na wyrażenie komplementu dla urody ukochanej. Taki sposób komplementowania to niezwykle pomysł na wiersz, czyli koncept.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 79. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie znaczenie oraz pochodzenie pojęcia *vanitas*.

Krok 2: Przeczytaj uważnie wiersz Daniela Naborowskiego, przyjrzyj się obrazowi.

Krok 3: Ustal, co łączy oba utwory, biorąc pod uwagę przedstawione w nich treści.

Przykładowa odpowiedź

W wierszu i na obrazie jest obecny motyw wanitatywny (przemijanie życia, marność dóbr doczesnych). Zarówno tytuł wiersza (*Krótkość żywota*), jak i jego treść (np. „Kołem niehamowanym lotny czas uchodzi”, „Między śmiercią, rodzeniem byt nasz, ledwie może / Nazwan być czwartą częścią mgnienia”) przypominają o krótkości życia ziemskiego i jego przemijalności. Malarz

również wykorzystał ten motyw, na co wskazuje tytuł i ukazane na obrazie elementy: czaszka symbolizuje śmierć, klepsydra – szybko upływające życie, kwiat (jest w pełni rozkwitu, ale wiadomo, że cięte kwiaty szybko więdną) – przemijanie, zbliżającą się śmierć.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca wyjaśnienie z odwołaniem do wiersza i obrazu

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca wyjaśnienie z odwołaniem do wiersza lub obrazu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 80. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, czym charakteryzują się komizm oraz tragizm.

Krok 2: Przeczytaj uważnie fragment *Skąpca* Moliere.

Krok 3: Przeanalizuj sytuację, w której znaleźli się bohaterowie utworu – weź pod uwagę to, czy mają wybór, czy ich działania prowadzą do klęski oraz jaką reakcję u odbiorców wywołuje przytoczona scena.

Przykładowa odpowiedź

We fragmencie *Skąpca* obecny jest komizm. U odbiorcy śmiech wywołuje sytuacja, w której Frozyna celowo zmienia słowa wypowiedziane przez Mariannę – dzięki temu Harpagon myśli, że Marianna się nim zachwyci. Wesołość wzbudza też zderzenie nieprzychylnych słów wypowiadanych po cichu (*na stronie*) przez Mariannę z nacechowanymi pozytywnie wypowiedziami Harpagona.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem oraz dwoma przykładami z tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 81. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie najważniejsze cechy sarmatyzmu.

Krok 2: Zapoznaj się z fragmentem *Transakcji wojny chocimskiej* Wacława Potockiego.

Krok 3: Ustal, które z cech charakterystycznych dla postawy sarmackiej można odnaleźć we fragmencie utworu Wacława Potockiego – każdą z nich poprzyj konkretnym przykładem z tekstu.

Przykładowa odpowiedź

Cecha postawy sarmackiej	Przykład z tekstu
przywiązanie do religii chrześcijańskiej, gotowość do walki w jej obronie	Gdzie Bóg [...] swoje składy święte W archiwie piersi waszych chowają zamknięte, Wam ubogich poddanych chrześcijańskie gminy [...]
patriotyzm (miłość do Polski, gotowość do walki w jej obronie)	Gdzie [...] Ojczyzna i Pan, swoje składy święte W archiwie piersi waszych chowają zamknięte, Wam [...] Ojczyście na ostatek ściany i kominy Pokazuje z daleka Matka utrapiona
umiłowanie wolności	Do was obie wyciąga ręce wolność złota
pogarda wobec innowierców, wrogość	Te-ż by miały ku żądy psiej pogańskiej juchy, W oplakanej niewoli rodzić Tatarczuchy? Tedy do tak nikczemnej marnej szewskiej smoły [...]

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź zawierająca nazwy dwóch cech wraz z odpowiednimi przykładami z tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 82. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury barokowej.

Krok 2: Przeanalizuj sposób, w jaki podmiot liryczny opisuje kobietę, do której się zwraca – zwróć uwagę na język, którym się posługuje.

Przykładowa odpowiedź

Środek językowy charakterystyczny dla stylu barokowego	Przykład z tekstu
antyteza	<i>Piersi twe nie są piersi, lecz nieba surowy / Kształt</i>
hiperbola	<i>oczy [...] słońca jaśnie / świecące, usta [...] koral rumiany</i>
wyliczenie	<i>oczy, usta, piersi, rozum, zmysł i wolę Blaskiem, farbą i kształtem, ćmą, więzłą, niewolą</i>
paralelizm	<i>Oczy twe nie są oczy [...] / Usta twe nie są usta [...] / Piersi twe nie są piersi [...]</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie nazw dwóch środków językowych wraz z odpowiednimi przykładami

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 83. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie oba fragmenty.

Krok 2: Ustal, w jaki sposób zostało w nich przedstawione życie ludzkie – weź pod uwagę, od czego jest ono uzależnione.

Krok 3: Zdecyduj, czy w obu tekstach wykorzystano motyw w tym samym celu.

Przykładowa odpowiedź

W obu tekstach wykorzystano motyw Fortuny, rzymskiej bogini szczęścia i powodzenia, jednak poeci posłużyli się nim w różnym celu. Kochanowski podkreśla zmienność Fortuny – nie wiadomo, co przyszłość przyniesie, Fortuna jest kapryśna, może odebrać człowiekowi to, co mu wcześniej dała. Tym samym odwołuje się do stoicyzmu. Odmiennie motyw Fortuny wykorzystał poeta barokowy. Uważa on, że życiem człowieka nie włada Fortuna, los, przypadek. Nad wszystkim panuje Bóg, to on jest Panem świata i to od niego zależy życie człowieka.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie motywu z uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów

1 pkt – poprawne podanie motywu z uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 84. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie motywy charakterystyczne dla poezji barokowej.

Krok 2: Przeczytaj uważnie wiersz Daniela Naborowskiego.

Krok 3: Określ temat utworu.

Krok 4: Przeanalizuj budowę kolejnych wersów wiersza Naborowskiego.

Przykładowa odpowiedź

W podanym wierszu został wykorzystany motyw wanitatywny. Poeta wymienia szereg zjawisk, które przemijają, są ulotne. Przed przemijaniem nie uchronią się ani rzeczy materialne, ani duchowe. Jedynie szczera miłość jest wartością trwałą.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do wiersza i wiedzy własnej

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 85. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie najważniejsze cechy postawy sarmackiej.

Krok 2: Przeczytaj uważnie fragment *Potopu* Henryka Sienkiewicza.

Krok 3: Przeanalizuj sposób, w jaki została przedstawiona we fragmencie powieści Sienkiewicza szlachta – ustal, czy wyeksponowano jej cechy pozytywne czy też negatywne.

Przykładowa odpowiedź

Obraz szlachty	Cecha postawy sarmackiej	Przykład z tekstu
negatywny	anarchia (słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów, warcholstwo, wichrzycielstwo, źle rozumiana wolność)	<i>tyle nieładu i swawoli, Król nie rządzi, bo mu nie dają... Sejmy nie rządzą, bo je rwą, nie masz posłuchu, bo posłuch wolności się przeciwi</i>
	lekceważenie (łamanie) prawa	<i>nie masz sprawiedliwości, bo wyroków nie ma komu egzekwować i każdy możniejszy je depce</i>
	przekonanie o wyższości stanu szlacheckiego nad innymi stanami	<i>każdy możniejszy je [wyroki] depce</i>
	prywatność (interesy własne ponad sprawami państwa)	<i>Nie masz wojska, bo podatków płacić nie chcą, Gdzie jest taki, co by prywatę więcej ukochał, a sprawę publiczną więcej podeptał?, sprzedajni</i>
	awanturnictwo	<i>Jeno szaleni, swawolni [...] tę ziemię zamieszkują</i>

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie oceny oraz dwóch cech wraz z odpowiednimi przykładami z tekstu

1 pkt – poprawne podanie oceny oraz jednej cechy wraz z odpowiednim przykładem z tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 86. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment, przypomnij sobie całość utworu Moliера.

Krok 2: Zwróć uwagę na tytuł komedii Moliера.

Krok 3: Przeanalizuj sposób, w jaki Harpagon traktuje służbę oraz swoich bliskich, skup się na tym, co stanowi dla tego bohatera najważniejszą wartość.

Przykładowa odpowiedź

Tak, zachowanie Harpagona w tej scenie jest typowe. Widzimy, że jest on bardzo skąpy (zaleca, by służby dolewali gościom wina tylko na ich wyraźną prośbę, sugeruje dolewanie wody zamiast wina, nie dba o ubiór służących). W innych scenach utworu Moliere również podkreśla skąpstwo bohatera, np. Harpagon nie zwraca uwagi na uczucia córki, chce ją wydać za starca, który nie będzie żądał posagu; synowi sugeruje ślub z bogatą wdową; trudni się lichwą (pożycza pieniądze na wysoki procent); ukrywa szkatułkę z pieniędzmi, jest ona dla niego najważniejsza; ogranicza pieniądze wydawane na utrzymanie domu (jedzenie, wystrój domu, karma dla koni), jeden służący pełni kilka funkcji.

Zasady oceniania

2 pkt – zajęcie stanowiska z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do fragmentu i całego utworu

1 pkt – zajęcie stanowiska z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do fragmentu lub całego utworu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.6. Oświecenie (koniec XVII w. – początek XIX w.)

Zadanie 88. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zapoznaj się z definicją cudzoziemszczyzny, a następnie przeczytaj fragment satyry Ignacego Krasickiego *Żona modna*.

Krok 2: Zwróć uwagę, jakie są motywacje działań bohaterki satyry – dlaczego chce zatrudniać cudzoziemców, zmieniać wystroj ogrodu.

Krok 3: Przeanalizuj odpowiedzi, których udziela kobiecie jej rozmówca.

Przykładowa odpowiedź

W satyrze *Żona modna* Krasicki skrytykował cudzoziemszczyznę. Bohaterka odrzuca to, co swojskie, rodzime, co do tej pory miał rozmówca (kucharz, pasztetnik, zwyczajny ogród). Chce wymienić wszystko na to, co zagraniczne (cudzoziemski kucharz, w ogrodzie budowlę naśladujące budynki z innych krajów); chce czytać tylko książki cudzoziemskich pisarzy. Pisarz krytykuje postawę bohaterki, podkreśla jej próżność, bezkrytyczne zachwycanie się tym, co zagraniczne.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 90. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, czym jest alegoria.

Krok 2: Przeczytaj bajkę Ignacego Krasickiego.

Krok 3: Zwróć uwagę na sytuację ukazaną w bajce oraz zachowanie tytułowego barana.

Przykładowa odpowiedź

W utworze został ukazany baran, który jest alegorią naiwności. W bajce podkreślono także jego próżność (pysznienie się złożeniem rogów i wieńcem). Przez swoją naiwność i próżność baran nie dostrzegł niebezpieczeństwa – upięszano go, by złożyć go w ofierze (zabić). Alegoryczny sens bajki ukazuje, że naiwność i próżność sprawiają, iż człowiek nie dostrzega niebezpieczeństwa, co może doprowadzić do zgubnych skutków.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie, na czym polega alegoryczny sens bajki

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 92. 0-2 pkt

Zadanie 92.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie cechy gatunkowe satyry – zwróć uwagę, jaką funkcję pełniła ona w okresie oświecenia.

Krok 2: Przeczytaj uważnie fragment utworu Ignacego Krasickiego *Świat zepsuty*.

Krok 3: Ustal, czy w utworze pojawia się krytyka wad i przywar, stosunków społecznych, określonych zachowań.

Przykładowa odpowiedź

Świat zepsuty Krasickiego jest satyrą. Autor wprost na to wskazuje (*Ty mów prawdę, mów śmiało, satyro rzetelna*), a ponadto ujawnia swoją krytyczną postawę wobec rzeczywistości (pisze wprost, że „sarka” na postępowanie ludzi), krytykuje wady Polaków (np. bezbożność, rozpustę itp.), wyolbrzymia je (wiele wad opisuje w jednym utworze).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do tekstu i wiedzy własnej

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 92.2. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Znajdź w tekście elementy poddane krytyce.

Krok 2: zilustruj je przykładami z tekstu.

Przykładowa odpowiedź

Krytykowana cecha/postawa	Przykład z tekstu
odchodzenie od religii	<i>Pełno ksiąg bezbożnych, Gdzieżeście, o matrony święte i przykładne?</i>
demoralizacja, niemoralne zachowania	<i>Wszędzie nierząd, rozpusta, występki szkaradne</i>
odrzućenie wartości cnoty i prawdy	<i>A jeśli gdzie się cnota i pobożność mieści, / Wyśmiewa ją zuchwałość, Gdzieżeście, ludzie prawi, przystojna młodzieży?</i>
brak troski o kraj, działanie na jego szkodę	<i>Godzi się kraść ojczyznę łatwą i powolną [...]?</i>

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwie cechy wraz z odpowiednimi przykładami z tekstu

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca jedną cechę wraz z odpowiednim przykładem z tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 93. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie bajkę Ignacego Krasickiego.

Krok 2: Ustal, jaki jest temat utworu, jakie postawy prezentują ptaszki oraz do jakiej argumentacji się odwołują.

Krok 3: Odnieś sytuację ukazaną w bajce do sytuacji Polski w czasach zaborów – weź pod uwagę argumenty reformatorów oraz postawę sarmatów.

Przykładowa odpowiedź

W bajce klatka jest alegorią niewoli (utruty niepodległości). Ukazano dwie różne postawy wobec utraty wolności. Stary czyżyk jest alegorią patrioty, dla którego wolność jest najważniejsza, a jej utrata stanowi nieszczęście (płacz czyżyka z powodu mieszkania w klatce). Młody czyżyk to alegoria człowieka zniewolonego, który nigdy nie zaznał wolności, więc jej nie rozumie. Krasicki tworzył w czasach, w których Polska stopniowo utraciła samodzielność: w 1772 r. doszło do I rozbioru, a 23 lata później – do utraty niepodległości. Krasicki obawiał się, że Polacy, którzy urodzą się w czasach niewoli, nie będą pamiętać niepodległości i nie będą o nią walczyć (do niej tęsknić).

Zasady oceniania

2 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do tekstu oraz wiedzy własnej

1 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do tekstu lub wiedzy własnej

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 95. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, czym jest morał oraz jaką funkcję pełni w utworze literackim.

Krok 2: Przeczytaj uważnie bajkę Ignacego Krasickiego.

Krok 3: Ustal, jaka ogólna (uniwersalna) prawda została ukazana w przedstawionej przez pisarza historii.

Przykładowa odpowiedź

Morał: *Kto nikomu nie wierzył, nikt temu nie wierzy.*

Interpretacja morału: Słowa te kieruje wilk do lisa, który potrzebuje pomocy. Wilk nie chce pomóc lisowi, bo ma zastrzeżenia do jego wcześniejszego zachowania. Wcześniej lis popełniał błędy („grzeszył”), nikomu nie wierzył, a teraz ponosi tego konsekwencje – jemu nie wierzy wilk i nie chce mu pomóc. W morale jest zawarta nauka mówiąca o tym, że postępowanie każdego niesie ze sobą konsekwencje, za popełnione błędy ponosi się karę.

Zasady oceniania

1 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.7. Romantyzm (2. poł. XVIII w. – 1. poł. XIX w.)

Zadanie 96. 0-2 pkt

Zadanie 96.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie cechy bohatera romantycznego.

Krok 2: Przeczytaj uważnie fragment ballady *Romantyczność* Adama Mickiewicza.

Krok 3: Przeanalizuj sposób, w jaki zachowuje się dziewczyna – bohaterka liryczna wiersza. Weź pod uwagę jej odczucia i emocje.

Krok 4: Zastanów się, w jaki sposób bohaterka reaguje na otoczenie.

Przykładowa odpowiedź

- samotne przeżywanie nieszczęścia
- nieszczęśliwa miłość
- zachowanie naznaczone szaleństwem
- wyobcowanie i poczucie niezrozumienia
- wrażliwość, emocjonalność
- skłonność do „widzenia oczyma duszy”, dostrzegania zjawisk niedostępnych przeciętnym ludziom

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa elementy postawy romantycznej

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 96.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, kogo i dlaczego widzi dziewczyna.

Krok 2: Ustal, do kogo odnosi się zaimek „oni”.

Przykładowa odpowiedź

Bohaterka wiersza ma przekonanie, że widzi zjawę zmarłego ukochanego, z którym łączyło ją wielkie uczucie. Jej miłość i wrażliwa strona natury powodują, że wierzy ona w prawdziwość wizji, natomiast otaczający ją ludzie dostrzegają jedynie jej graniczące z szaleństwem zachowanie. Dziewczyna reprezentuje romantyczną „prawdę uczuć”, przekonanie, że jeśli odrzuci się ograniczenia racjonalnego poznawania świata, można doświadczyć tego, co wychodzi poza granice rozumu.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 97. 0-2 pkt

Zadanie 97.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment *Hymnu* Juliusza Słowackiego.

Krok 2: Ustal, gdzie znajduje się bohater wiersza.

Krok 3: Przeanalizuj uczucia i emocje bohatera lirycznego wiersza – weź pod uwagę, z czego one wynikają.

Przykładowa odpowiedź

Podmiot liryczny:

- czuje się zagubiony i pozbawiony emocjonalnego oparcia
- widok lecących bocianów wywołuje w nim nostalgię i smutek
- ma świadomość przemijania
- odczuwa niepokój wobec swojej przyszłości
- czuje się osamotniony
- odczuwa swoje życie jako nieustanną wędrówkę

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca opis trzech uczuć

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 97.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zwróć uwagę na to, w jaki sposób rozpoczynają się kolejne strofy wiersza.

Krok 2: Przeanalizuj kolejne wypowiedzi bohatera lirycznego służące wyrażaniu jego emocji.

Przykładowa odpowiedź

Nazwa środka stylistycznego	Przykład z tekstu
refren	<i>Smutno mi, Boże</i>
anafora	<i>Żem często dumał [...], żem prawie nie znał [...]</i>
epitety o nacechowaniu emocjonalnym	<i>rodzinny dom</i>
porównanie	<i>Żem był jak pielgrzym</i>
metafora	<i>na wielkim morzu obłąkany</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie nazw dwóch środków stylistycznych wraz z odpowiednimi przykładami

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 98. 0-2 pkt

Zadanie 98.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment III części *Dziadów* Adama Mickiewicza.

Krok 2: Ustal, w jakiej sytuacji znajduje się bohater oraz co wywołało jego uczucia i emocje.

Krok 3: Wyjaśnij, do kogo zwraca się bohater.

Przykładowa odpowiedź

Konrad pod wpływem uniesienia spowodowanego opowieściami o martyrologii polskiej młodzieży odczuwa prometejski bunt wobec Boga i wygłasza emocjonalny monolog, który świadczy o jego utożsamieniu się z duszą całego cierpiącego narodu.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 98.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, do kogo odnoszą się uczucia i emocje bohatera.

Krok 2: Przeanalizuj sposób, w jaki bohater wyraża swoje uczucia i emocje.

Przykładowa odpowiedź

Bohater odczuwa miłość do swojego narodu, pragnie się z nim utożsamić, cierpi wraz z wszystkimi cierpiącymi jego członkami. Czuje ogromne uniesienie, a jego uczucia przekraczają miarę jednostkową. Przyczyną jego gwałtownych emocji jest cierpienie niewinnych, które Konrad chciałby wziąć na siebie jako człowiek o szczególnej wrażliwości.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwie nazwy emocji oraz wyjaśnienie ich przyczyny

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 99. 0-2 pkt

Zadanie 99.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza.

Krok 2: Ustal, jakie uczucia i emocje wywołuje w bohaterze wspomnienie kraju rodzinnego.

Krok 3: Przeanalizuj sposób, w jaki bohater mówi o kraju lat dziecińczych.

Przykładowa odpowiedź

Składniki obrazu kraju dzieciństwa	Przykład z tekstu
miejsce dające szczęście	<i>Jedna już tylko jest kraina taka, W której jest trochę szczęścia dla Polaka</i>
kraina dająca poczucie bezpieczeństwa	<i>Kraje dzieciństwa, gdzie człowiek po świecie Biegł jak po łące, a znał tylko kwiecie Miłe i piękne</i>
miejsce pozytywnych doznań	<i>[...] znał tylko kwiecie Miłe i piękne, jadowite rzucił, Ku pożytecznym oka nie odwrócił.</i>
kraina zapewniająca poczucie przynależności, swojskości	<i>Ten kraj szczęśliwy, ubogi i ciasny, Jak świat jest boży, tak on był nasz własny!</i>
kraina utrwalona we wspomnieniach	<i>Kraj lat dziecińczych! On zawsze zostanie Święty i czysty jak pierwsze kochanie,</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa składniki obrazu wraz z odpowiednimi przykładami z tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 99.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie znaczenie terminu *idealizacja*.

Krok 2: Zwróć uwagę na sposób kreacji obrazu natury w podanym fragmencie *Pana Tadeusza*.

Krok 3: Ustal, jaką rolę odgrywa tradycja w podanym fragmencie *Pana Tadeusza*.

Przykładowa odpowiedź

Idealizacji podlega, np.:

- litewska przyroda (otoczenie domostw, okoliczne łąki, zagajniki, bory ukazane jedynie w ciepłych porach roku: lato i wiosna)
- relacje międzyludzkie (właśnie zostają zażegnane, winni przechodzą przemianę duchową i zmieniają swoją postawę, próbują naprawić krzywdy)
- obyczajowość szlachecka (podkreślone są pozytywne aspekty życia szlacheckiego, a negatywne, jak zajazdy lub pieniactwo sądowe, zostały ukazane jako drobne słabości)
- historia narodowa (w Soplicowie dużo jest śladów przeszłości – portrety zasłużonych Polaków na ścianach, wspomnienia dawnej chwały w opowieściach bohaterów)
- postać Napoleona (miał Polakom przynieść niepodległość, porównywany do Marsa – antycznego bóstwa wojny)

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa różne zjawiska

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 101. 0-3 pkt

Zadanie 101.1. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 2: Przeanalizuj fragmenty odnoszące się do niezwyklej roli ludu w romantycznej kulturze.

Krok 3: Przypomnij sobie, w twórczości których romantycznych pisarzy pojawiały się elementy ludowe – przeanalizuj sposób ich funkcjonowania w konkretnym tekście.

Przykładowa odpowiedź

W romantycznej kulturze uznano lud, a zwłaszcza jego sposób odbioru świata, za autentyczny i nieskażony ograniczeniami rozumu. Według romantyków ludowa kultura była źródłem wiedzy o ukrytych tajemnicach i niedostępnym racjonalnemu rozumowi prawdach o świecie, które można poznać, kierując się instynktem, intuicją, uczuciami i wiarą. Przykładem takiego spojrzenia na rzeczywistość jest dramat Adama Mickiewicza *Dziady* cz. II, w którym poeta wykorzystał ludowy obrzęd, aby wyrazić prawdę o doświadczeniach i wartościach decydujących o sensie ludzkiego życia (przeżywanie cierpienia, głęboka miłość, współczucie i miłosierdzie wobec innych).

Można też odwołać się do innych utworów, np. ballad Mickiewicza „Lilije”, „Romantyczność”, „Świtezianka” lub dramatu Juliusza Słowackiego „Balladyna”.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do artykułu i wybranego utworu romantycznego

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do artykułu lub wybranego utworu romantycznego

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 101.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie znaczenie słowa folklor.

Krok 2: Przeanalizuj tematykę, sposób kreacji świata przedstawionego oraz bohaterów w wybranym tekście.

Przykładowa odpowiedź

W *Dziadach* cz. II ludowość przejawia się wykorzystaniem pogańskiego obrzędu zwanego dziadami, polegającego na wywoływaniu duchów, aby umożliwić im drogę do wieczności lub pozyskać ich przychylność. W utworach Mickiewicza (również w balladach) występuje ludowa koncepcja moralności, obecna w słowach „nie ma zbrodni bez kary”, polegająca na przekonaniu, że skoro sąd ludzki nie ukarze winowajcy, uczyni to natura rozumiana jako przestrzeń samoistna, będąca metafizycznym bytem. Stąd też w *Dziadach* znaczącą rolę odgrywa przyroda – ptaki dopominające się o sprawiedliwość.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 102. 0-2 pkt

Zadanie 102.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment *Mojej piosnki* [II] Cypriana Kamila Norwida.

Krok 2: Zwróć uwagę na sposób, w jaki podmiot liryczny mówi o kraju rodzinnym, jaki jego obraz kreuje, będąc emigrantem.

Przykładowa odpowiedź

Wiersz Norwida przedstawia obraz kraju, który podmiot liryczny opuścił i za którym tęskni. Oddalenie spowodowane emigracją przyczyniło się do idealizacji utraconej ojczyzny, wykreowania jej obrazu jako miejsca, w którym mieszkają ludzie respektujący chrześcijańskie zasady, szanujący przyrodę, owoce ludzkiej pracy i siebie nawzajem.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 102.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie polskich romantycznych pisarzy – emigrantów i teksty, w których dawali wyraz tęsknocie za ojczyzną (np. Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki).

Krok 2: Przeanalizuj sposób, w jaki przedstawiają w swoich utworach utraconą ojczyznę.

Przykładowa odpowiedź

Podobny motyw występuje w *Panu Tadeuszu* Adama Mickiewicza, zwłaszcza w inwokacji oraz w *Epilogu*. Tam również rodzinna ziemia jest wyidealizowana, ukazana jako miejsce lepsze od innych, gdzie ludzkie wady są jedynie słabościami, a winy – drobnymi uchybieniami, które można naprawić. W obu tekstach podobna jest perspektywa podmiotu mówiącego – obaj przebywają na emigracji.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca podanie utworu z wyjaśnieniem podobieństwa motywu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 103. 0-2 pkt

Zadanie 103.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza.

Krok 2: Zwróć uwagę na obraz natury pojawiający się we fragmencie – ustal, w jaki sposób został on wykreowany.

Krok 3: Przeanalizuj słownictwo nacechowane emocjonalnie pojawiające się w opisach natury w podanym fragmencie – na jego podstawie ustal stosunek podmiotu lirycznego do natury.

Przykładowa odpowiedź

Podmiot liryczny odczuwa wdzięczność wobec drzew, które stanowiły krajobraz jego dzieciństwa. Były one dla niego inspiracją, pobudzały jego wyobraźnię, stanowiły przestrzeń, w której mógł w samotności snuć rozmaite rozważania.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 103.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zwróć uwagę na znak interpunkcyjny zamykający pierwszy wers – zastanów się, o jakich uczuciach i emocjach podmiotu mówiącego może on świadczyć.

Krok 2: Zapisz nazwę zastosowanego środka stylistycznego oraz cel jego użycia.

Przykładowa odpowiedź

- W pierwszym wersie zacytowanego tekstu zostało zastosowane wykrzyknienie, które wyraża emocjonalny stosunek podmiotu lirycznego do drzew stanowiących składnik litewskiej przyrody.
- Apostrofa, która wyraża osobisty charakter relacji „ja” mówiącego z ojczystą naturą.
- Epitet „domowe” użyty w odniesieniu do drzew stanowi znak poczucia bliskości z naturą.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca nazwę środka stylistycznego wraz z określeniem jego funkcji

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 105. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment wiersza Juliusza Słowackiego *Testament mój*.

Krok 2: Przeanalizuj fragment, w którym podmiot liryczny wypowiada się na temat powinności poety i poezji – zwróć uwagę, jaką rolę odgrywają w społeczeństwie.

Przykładowa odpowiedź

W przekonaniu podmiotu lirycznego wiersza Słowackiego poezja ma pełnić funkcje patriotyczne, być wskazówką dla narodu przeżywającego chwilę zwątpienia, ale też ma przyczyniać się do dobra, przysłużyć się odnowie moralnej pospolitych ludzi. Rolą poety jest więc przywództwo duchowe.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem uwzględniającym rolę poezji i poety

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.8. Pozytywizm (1864 r. – schyłek XIX w.)

Zadanie 106. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst pierwszy, zwracając uwagę na cechy języka ezopowego.

Krok 2: Przeczytaj uważnie fragment *Lalki* Bolesława Prusa, uwzględniając informacje zawarte w przypisach.

Krok 3: Ustal, co oznacza sformułowanie „gotować piwo” w odniesieniu do biografii Stanisława Wokulskiego.

Przykładowa odpowiedź

Radca posługuje się językiem ezopowym, mówiąc o gotowaniu piwa (nie nazywa wydarzeń wprost). Frazeologizm „nawarzyć piwa” oznacza narobić kłopotów, problemów. W 1863 r. wybuchło powstanie styczniowe. Wokulski wziął w nim udział (*gotował wraz z innymi piwo*), czego konsekwencją było zesłanie na Sybir (Irkuck to miasto na Syberii). Po zakończeniu powstania zaborcy stosowali różne represje wobec Polaków (*piwo, które do dziś dnia pijemy*). Prus nie mógł pisać wprost o działaniach niepodległościowych ze względu na cenzurę. Jeśli chciał, by jego utwór został opublikowany, musiał unikać bezpośrednich określeń, takich jak np. *powstanie styczniowe, walka z zaborcą, działania niepodległościowe*.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź z uzasadnieniem odwołującym się do załączonych tekstów oraz całej powieści i własnej wiedzy

1 pkt – poprawna odpowiedź z uzasadnieniem odwołującym się do załączonych tekstów lub całej powieści i własnej wiedzy

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 107. 0-2 pkt

Zadanie 107.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie cechy typowego bohatera romantycznego.

Krok 2: Przeczytaj uważnie fragment *Lalki* Bolesława Prusa – zwróć uwagę na te cechy Wokulskiego, które mogą sytuować go w kręgu bohaterów romantycznych.

Przykładowa odpowiedź

Romantyczna cecha osobowości Wokulskiego	Przykład z tekstu
przeżywanie miłości od pierwszego wejrzenia	<i>Zrobiła na nim szczególne wrażenie</i>
postrzeganie miłości jako przeznaczenia	<i>wszystko to były ścieżki i etapy, którymi los prowadził go do zobaczenia panny Izabeli</i>
przekonanie, że miłość jest nadrzędnym celem życia, jego sensem	<i>stała się ona jakimś mistycznym punktem, [...] ogniskiem, bez którego życie nie miałoby stylu, a nawet sensu</i>
podporządkowanie życia miłości	<i>Odtąd mało pamiętał o sklepie i o swoich książkach, lecz ciągle szukał okazji do widywania panny Izabeli</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwie cechy osobowości wraz z odpowiednimi przykładami z tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 107.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, czy wszystkie zachowania Stanisława Wokulskiego mają znamiona romantyczne – weź pod uwagę jego stosunek do interesów lub nauki.

Krok 2: Uwzględnij idee epoki, w której powstała *Lalka* – weź pod uwagę to, czy Wokulski był ich orędownikiem i realizatorem.

Przykładowa odpowiedź

Nie. Wokulski jest bohaterem łączącym w sobie cechy romantyka i pozytywisty. Oprócz cech romantyka, które zostały ukazane w podanym fragmencie, w całym utworze jest wiele przykładów wskazujących na jego cechy pozytywistyczne, np. w młodości był pasjonatem nauki i wynalazcą, później był kupcem, przedsiębiorcą, założycielem spółki do handlu ze Wschodem. Był przekonany o konieczności pracy u podstaw. Pomagał osobom z nizin społecznych (np. Wysockiemu, Węgiełkowi), był filantropem i społecznikiem.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do powieści

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 108. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst – znajdź informacje na temat tego, na jaką cechę literatury pozytywistycznej zwraca uwagę Henryk Markiewicz.

Krok 2: Uzasadnij słuszność poglądu autora, odnosząc się do konkretnego utworu pozytywistycznego.

Przykładowa odpowiedź

W romantyzmie poezja była bardzo rozpowszechniona (twórczość poetycka Mickiewicza, Słowackiego, Norwida) i podejmowała wiele różnych tematów (od miłości po walkę o wolność kraju). W pozytywizmie to w powieściach przedstawiano pozytywistyczne założenia światopoglądowe. Przykładem może być *Lalka* Bolesława Prusa, w której autor ukazał przekrój polskiego społeczeństwa (inteligencję, mieszczaństwo, arystokrację), przedstawił idee pracy u podstaw i pracy organicznej. Główny bohater – Stanisław Wokulski – ma cechy bohatera pozytywistycznego. Powieść została skonstruowana zgodnie z założeniami

powieści realistycznej.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się przykładu z literatury

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 109. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment *Zbrodni i kary* Fiodora Dostojewskiego.

Krok 2: Skup się na relacjach łączących bohaterów – Raskolnikowa i Sonię.

Krok 3: Odnieś biblijną historię o wskrzeszeniu Łazarza do historii Raskolnikowa, który zamordował lichwiarkę i jej siostrę – zastanów się, kiedy bohater umiera, a kiedy i dzięki komu odradza się duchowo.

Przykładowa odpowiedź

Biblijna przypowieść o Łazarzu nie tylko dowodzi niezwykłej mocy Jezusa (potrafi wskrzesić zmarłego), ale przede wszystkim wskazuje, że wiara w Boga (religia) może zmienić człowieka, wskrzesić w sensie duchowym. Odczytanie przez Sonię fragmentu Biblii Raskolnikowi jest próbą nawrócenia go, wskazania, że może się zmienić, „odrodzić” mimo popełnionej zbrodni. W dalszej części utworu Raskolnikow zdecydował się przyznać do zbrodni. Bohater przyjął karę (zesłanie na Sybir), by odpokutować zabójstwo. Przypowieść o Łazarzu stała się jedną z przyczyn, które wpłynęły na „zmartwychwstanie” Raskolnikowa.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do całej powieści

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 110. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie cechy języka ezopowego oraz sytuacje, w których był wykorzystywany przez pisarzy.

Krok 2: Ustal, w jakim czasie rozgrywa się akcja noweli Elizy Orzeszkowej *Gloria victis* oraz kiedy utwór został napisany.

Krok 3: Weź pod uwagę sposób, w jaki narrator opowiada o wydarzeniach mających miejsce w utworze.

Przykładowa odpowiedź

Narrator w opowieści o wydarzeniach wykorzystuje język ezopowy, gdyż nie mówi wprost o powstaniu styczniowym i powstańcach. Romuald Traugutt był jednym z przywódców tego powstania. W utworze mówi się o tym nie wprost, a posługując się przenośnymi obrazami (*wziął na ramiona krzyż narodu swego*). Podobnie o powstaniu styczniowym (*słup ognisty idący ziemią, wzbijał się był słup ognisty ku obiecaney krainie wolności wiodący*, Traugutt zgorzał w nim, czyli zginął w powstaniu) i o powstańcach (*dobrowolni ofiarnicy wysokich ołtarzy. Ze światłem idei w głowach, z ogniem miłości w sercach*). Eliza Orzeszkowa nie mogła pisać wprost o powstaniu styczniowym ze względu na cenzurę. Jeśli chciała, by utwór został opublikowany, musiała unikać bezpośrednich określeń, takich jak np. *powstanie styczniowe, powstańcy, działania niepodległościowe*.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź z uzasadnieniem odwołującym się do załączonych tekstów oraz całej powieści i własnej wiedzy

1 pkt – poprawna odpowiedź z uzasadnieniem odwołującym się do załączonych tekstów lub całej powieści i własnej wiedzy

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 111. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 2: Ustal, w jakiej powieści pozytywistycznej głównym wątkiem fabularnym jest nieszczęśliwa miłość bohatera do arystokratki.

Przykładowa odpowiedź

Bolesław Prus, *Lalka*. Główny wątek to nieszczęśliwa miłość Stanisława Wokulskiego, kupca, do Izabeli Łękiej, arystokratki.

Zacofanie cywilizacyjne kraju autor przedstawił np. w obrazie mieszkańców warszawskiego Powiśla. O walce z zaborcą, np. o powstaniu styczniowym, Prus pisał, posługując się językiem ezopowym. Satyrycznie wykreowani zostali przedstawiciele arystokracji, np. baron Krzeszowski.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 112. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie podany fragment *Potopu* Henryka Sienkiewicza.

Krok 2: Zwróć uwagę na budowę pojawiających się w nim zdań.

Krok 3: Ustal, jaką funkcję pełni przytoczona wypowiedź.

Przykładowa odpowiedź

W utworze Henryk Sienkiewicz wykorzystał archaizację, która polega na zastosowaniu w utworze elementów językowych charakterystycznych dla minionych epok, rzadko używanych, np. wyrazy i wyrażenia w języku łacińskim, co było charakterystyczne dla wypowiedzi Polaków w XVII w.; wyrazy dawne, przestarzałe: *szpetne, cny, przeto*, odmienna od dzisiejszej budowa zdań, m.in. zastosowanie orzeczenia na końcu zdania (*cnocie samej blasku chwały, a potomnym zachęty do naśladowania cnych przykładów dodawać winna*).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne rozpoznanie stylizacji i poparcie jej dwoma przykładami z tekstu

1 pkt – poprawne rozpoznanie stylizacji i poparcie jej jednym przykładem z tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 113. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie podany fragment *Lalki* Bolesława Prusa.

Krok 2: Porównaj opinię o arystokracji, która pojawia się w przytoczonym fragmencie, z wypowiedziami Rzeckiego, Szumana lub Kazi Wąsowskiej dotyczącymi tej grupy społecznej.

Przykładowa odpowiedź

Nie. Bohaterka ocenia pozytywnie arystokrację, jest przekonana o jej wyższości (*co ja nazwałabym klasą wyższą, stanowi dobrą rasę*), o odgrywaniu przez nią ważnej roli w świecie (*Arystokracja odgrywa ważną rolę na świecie*), o cywilizowaniu przez nią „niższych stanów” (*polar, którego od arystokracji uczą się nawet niższe stany*). Wskazuje na jej zalety ujawniane w działaniu (*odznaczy się: energią, rozumem, a choćby tylko szlachetnością*), bycie autorytetem moralnym dla niższych stanów (*raz dlatego, ażeby inni mieli w nich żywe wzory, a po wtóre, ażeby mieli podniecie do szlachetnych czynów*). W całym utworze jest wiele przykładów, które zaprzeczają tej opinii, np. arystokraci nie pracują, są próżniakami (Starski, Izabela Łęcka), nie szanują pracy innych ludzi (Łęcka uważa, że praca jest rodzajem pokuty za grzech), trwonią majątki (Starski, Krzeszowski). Ich postawa moralna budzi zastrzeżenia (małżeństwa dla pieniędzy, zdrady małżeńskie, Starski – łowca posagów, Łęcka flirtująca w obecności narzeczonego).

Zasady oceniania

2 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do fragmentu i całej powieści

1 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do fragmentu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 114. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment powieści Fiodora Dostojewskiego, przypomnij sobie całą jej treść.

Krok 2: Ustal, do kogo odnosi się tytuł – przeanalizuj losy tej postaci.

Przykładowa odpowiedź

Tytuł powieści wskazuje na zbrodnię popełnioną przez Raskolnikowa (zabójstwo lichwiarki), ale też wskazuje, że wpłynęło to negatywnie na bohatera („siebie zabiłem”). Po zamordowaniu Alony bohater przeżył załamanie, dręczyły go wyrzuty sumienia, czego przejawem była choroba, majaki, sny. Był to też swoisty rodzaj kary za morderstwo. Rodion długo nie wiedział, jak postąpić. Między innymi pod wpływem Soni zdecydował przyznać się do przestępstwa. Karą wymierzoną przez wymiar sprawiedliwości było zesłanie na Sybir.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do całej powieści

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 115. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment rozprawy Aleksandra Świętochowskiego, pt. *My i wy*.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, w jaki sposób autor charakteryzuje grupy kryjące się za zaimkami „my” i „wy”.

Krok 3: Przeczytaj uważnie wiersz Adama Asnyka *Daremne żale* – zwróć uwagę na to, co zaleca podmiot liryczny oraz jakie dwie postawy sobie przeciwstawia.

Krok 4: Pamiętaj, aby – formułując odpowiedź – odnieść się do obu tekstów.

Przykładowa odpowiedź

Tak, obraz jest podobny (zgodny). Oba teksty powstały w pozytywizmie. Zarówno nadawca w tekście Świętochowskiego, jak i podmiot liryczny w wierszu Asnyka wypowiadają się w imieniu „młodych”, czyli pozytywistów. Swoją wypowiedź kierują do „starych” (romantyków). Między przedstawicielami obu epok jest wyraźna opozycja (przeciwieństwo): „młodzi” chcą zmienić świat, patrzą w przyszłość (*pragniemy wywołać siły nowe, zużytkować istniejące, skierować uwagę przed, a nie poza siebie*), kierują się nowymi ideami (*pragniemy pracy i nauki w społeczeństwie, Trzeba z żywymi naprzód iść, / Po życie sięgać nowe*), z kolei „starzy” skupieni są na przeszłości (*każecie wszystkim patrzeć w przeszłość, przeżyte kształty*), nie chcą żadnych zmian (*żądacie w literaturze spokoju, nieruchomości, Powstrzymać myśli w biegu*), mają wiele zastrzeżeń wobec przedstawicieli nowej epoki (*Zarzucacie nam, Daremne żale, próżny trud, / Bezsilne złorzeczenia*).

Zasady oceniania

2 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów

1 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.9. Młoda Polska (modernizm; 1890–1918)

Zadanie 116. 0-2 pkt

Zadanie 116.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, jakie poglądy dominowały w twórczości młodopolskich poetów.

Krok 2: Przeanalizuj postawę kowala, zwracając uwagę na to, skąd czerpie siłę oraz energię do działania.

Przykładowa odpowiedź

Postawa obecna w wierszu Staffa nie jest typowa dla Młodej Polski ze względu na charakterystyczny dla tej epoki dekadentyzm objawiający się pesymizmem, biernością i brakiem wiary w wartości, któremu Staff przeciwstawia postawę aktywną, opartą na pracy nad sobą i pokonywaniu własnych słabości.

Zasady oceniania

1 pkt – przedstawienie stanowiska wraz z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 116.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, czym jest symbol.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, co robi kowal, jakimi narzędziami się posługuje oraz co jest dla niego ważne.

Przykładowa odpowiedź

Element o charakterze symbolicznym	Znaczenie symboliczne
<i>kruszcze drogocenne</i>	wartości, na których można się oprzeć, zbudować swoją osobowość
<i>kowal</i>	ktoś pracujący nad sobą, podejmujący wysiłek, trud budowania swojej osobowości
<i>serce</i>	świat wewnętrzny, uczucia, osobowość
<i>młota żelazo</i>	praca nad sobą, budowanie charakteru

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa elementy symboliczne oraz ich znaczenie

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 117. 0-2 pkt

Zadanie 117.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie oba teksty.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, jaki wizerunek artystów w nich wykreowano – co jest dla nich istotne, jakie wartości wyznają, w jaki sposób traktują świat oraz innych ludzi.

Krok 3: Formułując odpowiedź, przywołaj przykłady pochodzące z obu tekstów.

Przykładowa odpowiedź

Wizerunek artysty	Cytat z wiersza Przerwy-Tetmajera	Cytat z manifestu Przybyszewskiego
jest wybrańcem, wybitną, jednostką	<i>W piersiach naszych płoną ogień przez Boga samego włożone</i>	<i>Artysta stoi ponad życiem</i>
nie jest związany otaczającym go światem, jest wolny	<i>nam, królom bez ziemi</i>	<i>Niekielznany żadnym prawem, nieograniczany żadną siłą ludzką</i>
służy tylko sztuce	<i>laurów za złotą nie damy koronę</i>	<i>Artysta [...] nie służy żadnej idei ani żadnemu społeczeństwu</i>

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne określenie dwóch cech wizerunku artysty i zilustrowanie ich odpowiednimi przykładami z obu tekstów

1 pkt – poprawne określenie jednej cechy wizerunku artysty i zilustrowanie jej odpowiednimi przykładami z obu tekstów

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 117.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Weź pod uwagę to, w jaki sposób zachowują się artyści, spoglądając na otaczający ich tłum.

Krok 2: Określ elementy, które są istotne dla artystów opisywanych w obu tekstach.

Przykładowa odpowiedź

Wartości akceptowane przez artystów to sztuka sama w sobie („sztuka dla sztuki”), wolność duchowa i sława, natomiast odrzucane są kwestie materialne, służba społeczeństwu lub jakiegokolwiek ideologii.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 119. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment rozprawy Marii Jolanty Olszewskiej.

Krok 2: Przypomnij sobie, czym charakteryzowała się ludomania.

Krok 3: Wskaż w *Weselu* Wyspiańskiego postaci, które można określić mianem ludomana.

Przykładowa odpowiedź

Dialog chłopki Kliminy z przybyłą z miasta Radczynią unaocznia niemożność porozumienia się i brak wiedzy rozmówczyń o mentalności reprezentantów innych stanów. Przykładem postawy ludomańskiej jest Pan Młody, który idealizuje wieś, nie dostrzega realnych problemów, które dotyczą warstwy chłopskiej. Inteligenci (Pan Młody i Gospodarz) boją się chłopów, gdyż pamiętają rabację galicyjską i jej krwawy wymiar, ale nie są gotowi do świadomego wyrażenia swoich obaw. Czepiec w rozmowie z Dziennikarzem daje do zrozumienia, że czuje się pogardzany przez inteligenta, który jednocześnie nim gardzi i się go obawia.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z uzasadnieniem uwzględniającym przedstawienie dwóch bohaterów

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 120. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, dlaczego róg pojawiający się we fragmencie *Wesela* jest złoty.

Krok 2: Weź pod uwagę zadanie wyznaczone Gospodarzowi przez Wernyhorę.

Przykładowa odpowiedź

Złoty róg symbolizuje sygnał do czynu jednoczący wszystkie stany, pobudkę do działania, znak do zjednoczenia i działania w imię wspólnej sprawy – dążenia do odzyskania wolności.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 121. 0-2 pkt

Zadanie 121.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment wiersza Kazimierza Przerwy-Tetmajera.

Krok 2: Ustal, jaki jest stosunek podmiotu lirycznego do życia oraz świata.

Krok 3: Weź pod uwagę to, w jaki sposób podmiot liryczny podchodzi do podjęcia jakiegokolwiek życiowej aktywności.

Przykładowa odpowiedź

- brak woli do działania
- świadomość bezsensowności podejmowanych wysiłków
- bierność
- przekonanie o braku wartości, na których można się oprzeć
- świadomość bezużyteczności wiedzy i życiowych doświadczeń

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa wnioski
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 121.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie funkcję pytań retorycznych.

Krok 2: Przeanalizuj fragmenty pojawiające się po pytaniach retorycznych – określ ich wzajemny stosunek.

Przykładowa odpowiedź

Pytania retoryczne rozpoczynające wersy są próbą odnalezienia postawy, która nada życiu sens. Pomiot liryczny zapytuje sam siebie i przedstawicieli swojego pokolenia, co może mu pomóc obronić się przed poczuciem zagrożenia i beznadziejności.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 123. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 2: Odniesz stwierdzenia zawarte w tabeli do informacji pojawiających się w tekście.

Krok 3: Zaznacz poprawne odpowiedzi w tabeli.

Poprawna odpowiedź

1. P, 2. F, 3. P

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 124. 0-2 pkt

Zadanie 124.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, czym jest symbol.

Krok 2: Weź pod uwagę postaci, które biorą udział w scenie, oraz przedmioty, które się w niej pojawiają.

Przykładowa odpowiedź

Symbol	Znaczenie
czapka z pawim piórem	symbol chłopskiej dumy, skłonności do prywaty i przedkładania spraw materialnych nad wartości ogólnonarodowe
sznur	znak niewoli
złoty róg	sygnał do działania, zjednoczenia się w obliczu możliwości odzyskania niepodległości
Chochół	ujawnia drzemiące w bohaterach nadzieje, marzenia, lęki, ukryte pragnienia i niepokoje

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie dwóch symboli i wyjaśnienie ich znaczenia

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 124.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zwróć uwagę na symbolikę obrazów, postaci, przedmiotów pojawiających się w *Weselu* Stanisława Wyspiańskiego.

Krok 2: Wybierz jeden symbol inny niż wymieniony w poprzednim zadaniu.

Przykładowa odpowiedź

- chocholi taniec – oznacza stan marazmu i zastoju społeczeństwa, niezdolność do działania, bierność
- złota podkowa – szczęście całego narodu ukryte przez Gospodynię w jej prywatnej skrzyni
- Rycerz Czarny – oznacza pustkę wewnętrzną Poety, brak wartości i niezdolność do stworzenia dzieła, o jakim marzy
- Stańczyk – uzmysławia Dziennikarzowi jego brak rozsądku, obiektywizmu w przedstawianiu i małostkowość, która prowadzi do pozbawiania narodu woli działania
- Hetman – symbolizuje zdradę, objawiając się Panu Młodemu, wyraża przekonanie, że jego ślub z chłopką będący wynikiem ludomanii to zdrada własnego stanu
- Upiór – stanowi przestrożę przed agresją drzemącą w chłopach, która może obrócić się przeciw innym stanom

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie symbolu i wyjaśnienie jego znaczenia

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 125. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie główne założenia wskazanych w tabeli stylów artystycznych.

Krok 2: Znajdź w literaturze doby Młodej Polski utwory, w których pojawiają się cechy wskazanych w tabeli stylów artystycznych – podaj ich tytuł oraz autora.

Przykładowa odpowiedź

Styl artystyczny	Utwór, w którym styl został wykorzystany
naturalizm	Stefan Żeromski, <i>Rozdzióbią nas kruki, wrony...</i>
impresjonizm	Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> Jan Kasprowicz, <i>Krzak dzikiej róży</i> Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Melodia mgieł nocnych</i>
symbolizm	Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca podanie trzech autorów i tytułów utworów

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.10. Dwudziestolecie międzywojenne (1918–1939)

Zadanie 126. 0-2 pkt

Zadanie 126.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie definicję groteski i wynotuj jej najważniejsze cechy.

Krok 2: Przeanalizuj portret nauczycieli pojawiający się we fragmencie *Ferdynurka* Witolda Gombrowicza, a następnie wskaż w nim elementy groteskowe.

Przykładowa odpowiedź

Sportretowani we fragmencie nauczyciele są ukazani karykaturalnie, ich obraz jest odrażający i zdeformowany, ma charakter prowokacyjny, co dowodzi wykreowania go zgodnie z założeniami konwencji groteskowej.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 126.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, jakie wyrazy powtarzają się oraz służą charakterystyce nauczycieli we fragmencie *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza.

Krok 2: Określ, jakimi środkami artystycznego wyrazu są wskazane wyrazy.

Przykładowa odpowiedź

wyliczenia: *ciamkał, mlaskał, siorpał*

epitety: *beznadziejnych, smutny, łysy*

kolokwializmy: *chlipała, siorpał*

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie nazw dwóch środków artystycznego wyrazu wraz z odpowiednimi przykładami

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 127. 0-2 pkt

Zadanie 127.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie wiersz Juliana Tuwima *Do krytyków*.

Krok 2: Ustal, które wyrazy i sformułowania wpływają na dynamiczność utworu.

Krok 3: Nazwy środków stylistycznych oraz ich przykłady wpisz do tabeli.

Przykładowa odpowiedź

Środek stylistyczny	Przykład z tekstu
wykrzyknienia	<i>Maju, maju!</i>
aliteracja	<i>pędy, zapędy</i> lub <i>ognie, ogniwa</i>
gra słów	<i>pędy, zapędy, ognie, ogniwa</i> lub <i>pęka pękowie</i>
dokładne rymy	<i>maju/tramwaju</i>
powtórzenia	<i>maju, maju</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie nazw dwóch środków stylistycznych wraz z odpowiednimi przykładami

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 127.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie cechy charakterystyczne poetyki Skamandrytów.

Krok 2: Ustal, w jakiej przestrzeni ma miejsce sytuacja liryczna.

Krok 3: Weź pod uwagę język, którym posługuje się podmiot liryczny.

Przykładowa odpowiedź

Wiersz wyraża optymistyczną postawę, odnosi się do codziennej, prozaicznej sytuacji (jazda tramwajem i wynikająca z tego radość), jest wyrazem aktywizmu i zawiera motyw urbanizmu (sytuacja liryczna ma miejsce w mieście).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 128. 0-2 pkt

Zadanie 128.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment rozprawy Artura Hutnikiewicza.

Krok 2: Ustal na podstawie tekstu Hutnikiewicza, w jaki sposób Stefan Żeromski postrzegał zadania literatury.

Krok 3: Odniesz sposób postrzegania zadań literatury przez Żeromskiego do *Przedwiośnia* – weź pod uwagę sceny, które miały poruszać sumienia czytelników i miały emocjonalny charakter.

Przykładowa odpowiedź

- poruszanie sumień – kontrastowe zestawienie życia mieszkańców Nawłoci i Chłodka
- wartości i idee konieczne narodowi do życia – powieść ma charakter dyskusji ideowej, ukazuje różne spojrzenia na rzeczywistość, rozmaite koncepcje polityczne („szklane domy”, program systematycznych zmian gospodarczych i społecznych, rewolucyjne zmiany), które mogą być drogą do odnowy moralnej i społecznej
- emocyjnie działające obrazy – np. obraz skutków rewolucji (Cezary zajmujący się pracą przy zwłokach ofiar), sytuacja mieszkańców warszawskiej ulicy Miłej, gdzie zamieszkuje bohater po wyjeździe z Nawłoci
- zaniedbywanie psychologii – rys charakteru Cezarego Baryki jest przedstawiony bez pogłębienia psychologii tej postaci, bohater jest ukazywany w działaniu, natomiast pominięte są jego przeżycia wewnętrzne.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa przykłady z tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 128.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, kiedy Cezary Baryka przybywa do Polski – weź pod uwagę porę roku i realny wygląd ojczyzny oraz sytuację społeczno-polityczną Rzeczypospolitej.

Krok 2: Weź pod uwagę wiek oraz kolejne etapy wędrówki Cezarego Baryki – zastanów się, jaki mają one wpływ na bohatera powieści Stefana Żeromskiego.

Krok 3: Rozważ symboliczne znaczenie przedwiośnia jako pory roku w odniesieniu do sytuacji polskiego społeczeństwa.

Przykładowa odpowiedź

W sensie dosłownym tytuł odnosi się do wydarzeń, które rozgrywają się na przedwiośniu (przekraczanie granicy przez Cezarego między Rosją a odrodzoną Polską, przybycie bohatera do Warszawy po zerwaniu z Laurą). Natomiast w sensie przenośnym tytuł może odnosić się do stanu państwa polskiego tuż po odzyskaniu niepodległości, kiedy po zimie symbolizującej zabory następuje czas odrodzenia, odnowy, budzenia się nowego życia państwowego. Metaforycznie tytuł można też odnieść do budzenia się stanu świadomości głównego bohatera, jego dojrzewania społecznego, emocjonalnego i ideowego.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca znaczenie dosłowne i metaforyczne

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 129. 0-2 pkt

Zadanie 129.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie wiersz Jana Lechonia *Herostrates*.

Krok 2: Ustal, w jaki sposób podmiot liryczny podchodzi do przeszłości.

Krok 3: Weź pod uwagę, czego podmiot liryczny oczekuje od ludzi oraz literatury w wolnej Polsce.

Krok 4: Zastanów się nad metaforycznym sensem wersu: „a wiosną – niechaj wiosnę, nie Polskę zobaczę”.

Przykładowa odpowiedź

Podmiot liryczny wiersza odrzuca tradycję romantyczną, twórczość odwołującą się do tematyki monumentalnej i heroicznej, natomiast oczekuje od siebie i literatury opisywania zwykłych przeżyć, wzruszeń wynikających z codziennych sytuacji, zachwytu drobnymi przejawami uroku natury.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca sens wskazanego wersu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 129.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Weź pod uwagę sytuację Polski oraz nastroje Polaków po odzyskaniu niepodległości.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, co podmiot liryczny uważa za istotne w odradzającym się kraju, na co chce zwrócić uwagę odbiorców, do czego ich namówić.

Przykładowa odpowiedź

„Obudzenie Polski” odnosi się do nadania tematyce narodowej nowego, świeżego ducha, zmiany koncepcji narodu, który po odzyskaniu wolności powinien też przeżyć odrodzenie moralne.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 130. 0-2 pkt

Zadanie 130.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie wiersz Leopolda Staffa.

Krok 2: Ustal, w jaki sposób poeta przedstawia proces twórczy.

Krok 3: Zinterpretuj metaforę motyla pojawiającą się w wierszu Staffa.

Przykładowa odpowiedź

Wniosek	Przykład z tekstu
Twórczość powstaje pod wpływem ulotnego natchnienia.	<i>Echo z dna serca, nieuchwytne</i>
Poezja służy nawiązaniu dialogu z drugim człowiekiem.	<i>abyś, bracie, mnie zrozumiał</i>
Wiersz jest nadaniem językowego kształtu rzeczywistości.	<i>Lecz by się kształtem stała chwila</i>
Poezja ma być prosta, jasna i klarowna.	<i>jasny jak spojrzenie w oczy / I prosty jak podanie ręki</i>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne sformułowanie dwóch wniosków i zilustrowanie ich odpowiednimi przykładami z tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 130.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, czym jest natchnienie.

Krok 2: Ustal, dlaczego w wierszu Staffa natchnienie zostało porównane do motyla – weź pod uwagę cechy tego stworzenia.

Przykładowa odpowiedź

Natchnienie jest momentem, kiedy wrażliwe ucho poety nada jego obrazowi świata doskonały kształt językowy, obudzi do życia ukryte emocje.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 131. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, czym jest neologizm.

Krok 2: Wpisz z tekstu trzy neologizmy.

Krok 3: Ustal, jaki obraz rzeczywistości kreują wypisane z wiersza neologizmy.

Przykładowa odpowiedź

Neologizmy:

- *wszechleśny* (powiew)
- *beźmiech*
- *zniszczota* [...] *niedowcieler*
- *beźwiat*, *beźbrzask*

Neologizmy tworzą obraz świata zagadkowego, żyjącego własnym tajemniczym życiem, jednocześnie niedoskonałego (częstka „bez”), ulegającego destrukcji i wszechobecnego, odradzającego się (wszechleśny), a człowiek w tej rzeczywistości stapia się z nią, jest przez nią wchłonięty.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca trzy neologizmy oraz ich sposób kreowania obrazu świata

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 132. 0-2 pkt

Zadanie 132.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, czym jest karykatura.

Krok 2: Przeanalizuj sposób, w jaki rozmawiają ze sobą nauczyciele w podanym fragmencie *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza – weź pod uwagę powtarzające się słowa.

Krok 3: Ustal, w jaki sposób wypowiedzi nauczycieli, ich język wpływają na sposób postrzegania tych postaci przez odbiorcę.

Przykładowa odpowiedź

We fragmencie karykaturalnie przedstawieni nauczyciele są nazwani „ciałami” (ciało pedagogiczne). Powtarzane przez nich słowa „podrożało” i „staniało” mają zaakcentować przyziemność ich zainteresowań oraz ograniczone horyzonty myślowe.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 132.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeanalizuj sposób, w jaki porozumiewają się ze sobą nauczyciel i uczniowie w czasie lekcji języka polskiego.

Krok 2: Przeanalizuj sposób, w jaki porozumiewają się państwo Hurleccy.

Przykładowa odpowiedź

- posługiwanie się słowami „pupa”, „upupić” na określenie narzucania komuś roli dziecka, uznawanie go za osobę niedojrzałą
- wykorzystanie słowa „gęba” na oznaczenie maski, narzuconego sztucznego wizerunku
- absurdalność i prowokacyjność tytułu *Ferdydurke* nieoznaczającego niczego konkretnego
- powtarzanie przez nauczyciela w czasie lekcji języka polskiego słów odnoszących się do poezji romantycznej: „Słowacki wielkim poetą był!”
- ostatnie zdanie prowokujące czytelnika: „Koniec i bomba, kto czytał, ten trąba!”
- tworzenie neologizmów podkreślających absurdalność sytuacji i wzmacniających wymowę słów: „belfer” – „belfrzyć”

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa przykłady z powieści

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 134. 0-2 pkt

Zadanie 134.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Określ symbolikę koloru niebieskiego.

Krok 2: Ustal, jaką funkcję pełni połączenie tej nazwy z wyrazem *wycieruch*.

Przykładowa odpowiedź

Epitet „niebieski wycieruch” określa tytułowego bohatera wiersza – poetę, kolor niebieski kojarzy się z optymizmem i radością, z chodzeniem z głową w chmurach, ale także z niebem – przestrzenią metafizyczną, religijną. Bohater jest więc zawieszony między niedoskonałym światem ziemskim (wycieruch) a wyższymi ideałami (niebieski).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwuznaczność epitetu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 134.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, w jaki sposób bohater liryczny postrzega świat, jaki on ma na niego wpływ, jakie emocje w nim wywołuje.

Krok 2: Weź pod uwagę wartości istotne dla podmiotu lirycznego.

Przykładowa odpowiedź

Bohater wiersza – poeta – jest rozdarty między obowiązkami wynikającymi z codziennego życia a poetycką wyobraźnią, pragnieniem swobody, bez troski, które dałyby ujście jego twórczości.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca relację poety ze światem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 135. 0-2 pkt

Zadanie 135.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment artykułu Bogumiły Kaniewskiej.

Krok 2: Wskaż konkretne wydarzenia z życia Cezarego Baryki, które kryją się pod słowami „śmierć i zło”.

Krok 3: Weź pod uwagę to, w jaki sposób te doświadczenia wpłynęły na Cezarego Barykę.

Przykładowa odpowiedź

- *Cezary Baryka wyruszający z ojcem do Polski* – pod wpływem ojca, który przybył po bohatera do Baku, Cezary decyduje się wyruszyć z nim do nieznanej mu ojczyzny.
- *Poznał śmierć, zło* – doświadczył degradacyjnej siły rewolucji, stracił matkę, widział bezmyślną agresję i ogrom cierpienia w Baku w czasie rewolucyjnych walk.
- *Doświadczenie uczestnictwa w zlu* – zafascynowany rewolucją i jej hasłami przyczynił się do skazania matki na ciężkie roboty.
- *Daje się uwieść baśni o szklanych domach* – przyjmuje za prawdę utopijną wizję dostatniego i sprawiedliwego państwa wynikającą z marzeń jego ojca.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa wydarzenia z życia bohatera powieści

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 135.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie opowieść Seweryna Baryki o szklanych domach i porównaj ją z tym, jaką Polskę zobaczył Cezary po powrocie do ojczyzny.

Krok 2: Odniesz wizję Seweryna Baryki do sformułowania pojawiającego się w tekście Bogumiły Kaniewskiej.

Przykładowa odpowiedź

Wizja szklanych domów to piękna baśń, ponieważ jest jednocześnie idealnym projektem, doskonałym pomysłem, ale niemożliwym do zrealizowania w realnym kraju.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 136. 0-2 pkt

Zadanie 136.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie wiersz Leopolda Staffa *Curriculum vitae*.

Krok 2: Ustal, w jaki sposób podmiot liryczny opowiada i odnosi się do poszczególnych okresów swojego życia – zwróć uwagę na słownictwo nacechowane emocjonalnie.

Przykładowa odpowiedź

dzieciństwo – czas nieporadności, zależności od innych i poczucia bezpieczeństwa

młodość – okres pesymizmu, dekadentkich nastrojów, odczuwania smutku

wiek dojrzały – czas spokoju, poczucia spełnienia w sensie życiowym i artystycznym, uzyskania harmonii wewnętrznej

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca charakterystykę trzech etapów życia

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 136.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie znaczenie pojęcia *puenta*.

Krok 2: Przeczytaj uważnie tekst.

Krok 3: Zastanów się, z jakiej tradycji kulturowej pochodzą wskazane w utworze Muzy.

Krok 4: Ustal, czy sposób funkcjonowania tego motywu w wierszu jest z tożsamy z tym, jak funkcjonuje on w kulturze.

Przykładowa odpowiedź

Muzy – motyw kulturowy wywodzący się z mitologii greckiej. Znajduje on potwierdzenie w puencie, ponieważ podmiot liryczny – poeta – czuje się spełniony, „kochany” przez Muzy.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.11. II wojna światowa (1.09.1939–8.05.1945)

Zadanie 138. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie definicję behawioryzmu.

Krok 2: Wynotuj z definicji behawioryzmu najważniejsze cechy tego kierunku.

Krok 3: Przeczytaj uważnie fragment opowiadania *Ludzie, którzy szli* Tadeusza Borowskiego.

Krok 4: Ustal, jakie dwie cechy behawioryzmu można odnaleźć w przytoczonym fragmencie opowiadania.

Krok 5: Sformułuj odpowiedź, odnosząc się do definicji behawioryzmu oraz treści opowiadania.

Przykładowa odpowiedź

Cecha behawioryzmu	Przykład z tekstu
bohater przedstawiony tylko w swoich reakcjach	<i>Człowiek wzrusza ramionami i patrzy na drogę</i>
dialog pozwalający ukazać bohatera w bezpośrednim działaniu	Bohaterowie, rozmawiając o zagazowaniu wielu setek tysięcy ludzi, nie ujawniają żadnych emocji i uczuć, co wskazuje na ich przystosowanie do obozowej rzeczywistości.
rezygnacja z analizy psychologicznej	Brak we fragmencie opisu świata wewnętrznego bohaterów, ich myśli, emocji. Brak komentarzy narratora dotyczących motywów postępowania bohaterów.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwie cechy behawioryzmu z odpowiednimi przykładami

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca jedną cechę behawioryzmu z odpowiednim przykładem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 139. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment eseju Stanisława Stabro odnoszący się do *Innego świata* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.

Krok 2: Rozważ sens ostatniego zdania przytoczonego fragmentu eseju.

Krok 3: Zastanów się nad tym, losy którego bohatera mogą odzwierciedlać pogląd wyrażony w ostatnim zdaniu fragmentu eseju Stanisława Stabro.

Przykładowa odpowiedź

Tak jak zauważył Stabro, *Inny świat* jest powieścią o cierpieniu. Autor utworu pokazuje, że w sowieckim łagrze, w którym nie obowiązywały prawa człowieka, a więźniowie byli w różny sposób niszczeni i pozbawieni najmniejszych przejawów wolności i decydowania o sobie, niektórzy ludzie potrafili oprzeć się temu systemowi i zawalczyć o wewnętrzną wolność. Takim sposobem na osiągnięcie wewnętrznej wolności mogło stać się dobrowolne cierpienie. Przykładem może być postać Kostylewa, który, aby ocalić własną godność i czuć się wolnym, był gotowy nawet na śmierć (najpierw opalał sobie rękę, by nie pracować

dla państwa totalitarnego, a w końcu popełnił samobójstwo).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca argument wraz z odpowiednim przykładem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 140. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie informacje na temat tragizmu pokolenia Kolumbów.

Krok 2: Przeczytaj uważnie oba wiersze.

Krok 3: Zastanów się, w jaki sposób wyrażają tragedię wojennego pokolenia w swoich utworach Tadeusz Borowski oraz Krzysztof Kamila Baczyński.

Krok 4: Sformułuj odpowiedź, odnosząc się do konkretnych przykładów z obu tekstów.

Przykładowa odpowiedź

Cecha wspólna	Przykład z wiersza Tadeusza Borowskiego	Przykład z wiersza Krzysztofa Kamila Baczyńskiego
pesymistyczna wizja przyszłości, przekonanie o szybkiej śmierci, przekonanie o braku szacunku po śmierci	<i>Zostanie po nas złom żelazny / i głuchy, drwiący śmiech pokoleń</i>	<i>czy nam postawią, z litości chociaż, nad grobem krzyż</i>
groza czasów wojny (stałe zagrożenie śmiercią)	<i>grzmi karabin, / zwycięzców krzyk</i>	<i>brat, który zginął, / któremu oczy żywcem wykluto</i>
konieczność walki z wrogiem	<i>tarcz dźwigamy, broń, / wznosimy czoło, prężne ramię / i ukrwawiamy w boju dłoń</i>	<i>I tak staniemy na wozach, czołgach, na samolotach, na rumowisku</i>
brak wolności	<i>nas odpomni – niewolników</i>	<i>W jamach żyjemy strachem zaryci</i>

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwie cechy wspólne z odpowiednimi przykładami z obu tekstów

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca jedną cechę wspólną z odpowiednimi przykładami z obu tekstów

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 141. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie treść *Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall.

Krok 2: Zwróć uwagę na to, co Marek Edelman mówi na temat powodów wywołania powstania w getcie warszawskim oraz w jaki sposób opisuje zachowanie lekarzy i pielęgniarek pracujących w dzielnicy żydowskiej.

Przykładowa odpowiedź

- Decyzja członków ŻOB-u o wybuchu powstania w getcie mimo przeważającej liczebności wojsk niemieckich.
- Wybór sposobu śmierci (śmierć samobójcza, a nie z rąk oprawców).
- Pomoc innym ludziom w getcie mimo zagrożenia śmiercią (np. działalność Marka Edelmana).
- Historia Tenenbaumowej, która własnej córce oddaje numerki życia, a sama popełnia samobójstwo.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa przykłady

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 142. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie oba teksty.

Krok 2: Ustal, co jest miarą dobra według autorów tekstu pierwszego.

Krok 3: Odnosząc się do swojej znajomości opowiadania Tadeusza Borowskiego *Proszę państwa do gazu*, przeanalizuj stosunki panujące między ludźmi w obozie koncentracyjnym.

Krok 4: Sformułuj odpowiedź, odnosząc się do obu tekstów.

Przykładowa odpowiedź

Autorzy tekstu 1. uważają, że w obozie koncentracyjnym pojęcie dobra okazało się bezużyteczne, gdyż zostały zawieszone kategorie moralne, a *opozycja dobra i zła okazuje się relacją pustą, bezprzedmiotową*. Ludzie w obozie są zlagrowani, obojętni na zło i śmierć – nie są to więc ludzie dobrzy. We fragmencie bohaterowie wyjaśniają i usprawiedliwiają swoją złość, niechęć do osób, które są przywożone do obozu koncentracyjnego. Złem jest zarówno brak współczucia więźniom, brak pomocy, jak i usprawiedliwianie tego. W całym opowiadaniu jest wiele przykładów tego, że ludzie w obozie są źli: żeby przeżyć, walczą o jedzenie, okradają osoby, które przybywają do obozu. Widać, że wśród więźniów brakuje więzi, głębszych relacji międzyludzkich.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów oraz całego opowiadania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów lub całego opowiadania

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 143. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zwróć uwagę na tytuł wiersza Krzysztofa Kamila Baczyńskiego.

Krok 2: Zastanów się, w jakim utworze i w jakiej epoce pojawiła się *Bogurodzica*.

Krok 3: Przypomnij sobie, w jaki sposób została przedstawiona ta bohaterka, a następnie porównaj ją z tekstem Krzysztofa Kamila Baczyńskiego.

Przykładowa odpowiedź

Tytuł utworu i epoka: *Bogurodzica*, średniowiecze

Uzasadnienie: Podmiot liryczny zwraca się w pierwszej strofie do tej, która *wiodła jak bór pomruków/ducha ziemi tej skutego w zbroi szereg*. Przez pewien czas *Bogurodzica* była traktowana jak hymn, śpiewana przez polskie rycerstwo w czasie ważnych wydarzeń (np. przed bitwą). Śpiew *Bogurodzicy* przez polskie rycerstwo przed bitwą ukazał Sienkiewicz w *Krzyżakach*. O nawiązaniu do średniowiecznej pieśni świadczy też archaizm użyty w tytule *Modlitwa do Bogarodzicy* oznaczający „Boga rodzicielka”, „Matka Boża”.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca tytuł utworu i epokę wraz z uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca tytuł utworu i epokę wraz z uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 144. 0-3 pkt

Zadanie 144.1. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment *Innego świata* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, a następnie przypomnij sobie całą treść utworu.

Krok 2: Ustal, w jaki sposób funkcjonują więźniowie w sowieckim łagrze, co ma wpływ na to, w jaki sposób postrzegają świat oraz innych ludzi.

Krok 3: Wyjaśnij, co odróżnia psychikę człowieka żyjącego na wolności od psychiki więźnia sowieckiego łagru.

Przykładowa odpowiedź

Człowiek zlagrowany to człowiek, który przystosował się do obozowej rzeczywistości, odrzucił normy moralne, którymi kierował się do tej pory. Dziewczyna, która chciała ochronić swoją godność, w końcu uległa, by zapewnić sobie przetrwanie. Była przedmiotowo traktowana przez innych więźniów (narrator założył się o to, czy dziewczyna ulegnie, inny więzień nie pomógł jej, dzieląc się jedzeniem, tylko wykorzystał ją fizycznie w zamian za jedzenie).

Inne przykłady zlagrowania z powieści: obojętność i okrucieństwo wobec słabszych (np. pozbywanie się z brygady słabszych osób), donoszenie na współwięźniów, rabowanie i mordowanie współwięźniów, dopuszczanie się okrutnych gwałtów.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do zamieszczonego fragmentu i całego utworu

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do zamieszczonego fragmentu utworu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 144.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, jakie zachowania więźniów wykształciły się podczas pobytu w obozie pracy.

Krok 2: Wskaż przykłady zachowań moralnych, do których dochodziło w obozie.

Przykładowa odpowiedź

- Michaił Kostylew opalał sobie rękę, by nie pracować dla państwa totalitarnego, a w końcu popełnił samobójstwo.
- Natalia Lwowna pod wpływem lektury utworu Dostojewskiego zrozumiała, że sama może decydować o swojej śmierci, a tym samym nie musi postępować niemoralnie, by za wszelką cenę ocalić swoje życie.
- Gustaw, narrator, chciał zastąpić Kostylewa, który za karę miał być przeniesiony do innego obozu (świadczy to o jego człowieczeństwie, wrażliwości).
- Głodujący Polacy chcieli wymusić na władzach obozu respektowanie warunków amnestii. Woleli śmierć niż dalsze życie w obozie.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa przykłady z powieści

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 145. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, o jakich miejscach i ludziach z nimi związanych opowiada Marek Edelman w rozmowie z Hanną Krall.

Krok 2: Przeanalizuj sposób, w jaki Edelman opowiada o przywoływanych w swojej wypowiedzi postaciach, na co zwraca uwagę.

Krok 3: Weź pod uwagę pytania, które Hanna Krall zadaje Markowi Edelmanowi.

Przykładowa odpowiedź

- Pola Lifszyc – sama poszła do transportu, gdy zobaczyła tam swoją mamę.
- Pielęgniarka – podała dzieciom truciznę.
- Rywka Urman – z głodu próbowała ugryźć ciało zmarłego syna.
- Elżunia Frydrych – córka jednego z powstańców, w czasie wojny ukrywała się w klasztorze. Po wojnie została adoptowana przez amerykańską rodzinę. Elżunia popełniła samobójstwo z niewiadomych przyczyn.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa przykłady z powieści

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 146. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie oba teksty.

Krok 2: Porównaj stosunek podmiotów lirycznych do Boga.

Krok 3: Sformułuj odpowiedź, odnosząc się do obu wierszy.

Przykładowa odpowiedź

Nie. Podmiot liryczny w *Psalmie 130* jest pełen nadziei i ufności. Wierzy, że Bóg jest jego ostoją, zapewnia mu bezpieczeństwo

(w Panu jest łaska * i wielka moc odkupienia). Ukazane zostało też boskie miłosierdzie (*Ale z Tobą jest przebaczenie*). Odmienny jest stosunek podmiotu lirycznego do Boga w wierszu *Modlitwa*, na co wpłynęły doświadczenia II wojny światowej i katastrofizm generacyjny poetów pokolenia Kolumbów. Groza wojny spowodowała, że podmiot liryczny buntuje się przeciwko Bogu, nie wierzy w jego miłosierdzie i opiekę. Oskarża Boga o zło na świecie (*odbierz, gdy dałeś, niepokój godzin*). Nie prosi Pana o przebaczenie i akt łaski, lecz o szybką śmierć dla siebie, a nawet dla nienarodzonych jeszcze dzieci. Koszmar wojny powoduje, że śmierć wydaje się lepsza od życia na ziemi.

Zasady oceniania

- 2 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do obu utworów
- 1 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do jednego utworu
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

3.12. Współczesność (od 1945 r.)

Zadanie 147. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie cechy powieści-paraboli.

Krok 2: Odniesz cechy paraboli do *Dżumy* Alberta Camusa.

Krok 3: Wyjaśnij, na czym polega paraboliczny sens powieści, biorąc pod uwagę podany fragment oraz całość utworu Alberta Camusa.

Przykładowa odpowiedź

W powieści-paraboli akcja i bohaterowie są metaforą ukrytych treści. Świat przedstawiony i jego znaczenie dosłowne stanowią ilustrację prawd uniwersalnych, np. praw rządzących życiem człowieka czy losami świata. W przytoczonym fragmencie mowa jest o tym, jak powinni zachowywać się ludzie wobec zła, nie tylko wobec dżumy, na co wskazuje zastosowanie liczby mnogiej (*wszyscy ludzie, którzy nie mogąc być świętymi i nie chcąc zgodzić się na zarazy, starają się jednak być lekarzami*). Również zawarta we fragmencie przestroga dotyczy nie tylko konkretnej choroby zakaźnej (*bakcyl dżumy nigdy nie umiera [...] nadejdzie być może dzień, kiedy na nieszczęście ludzi i dla ich nauki dżuma obudzi swe szczury i pośle je, by umierały w szczęśliwym mieście*). To ostrzeżenie przed złem. Wiele scen w powieści (np. krematoria, masowa śmierć, brak możliwości swobodnego przemieszczania się) pozwala odczytywać utwór jako parabolę wojny, która prowadzi do wielu nieszczęść. Można powieść odczytywać także jako parabolę kataklizmu doświadczającego ludzi, zła tkwiącego w człowieku czy absurdu ludzkiego losu.

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 148. 0-2 pkt

Zadanie 148.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie fragment opowiadania Marka Nowakowskiego *Judasz na Placu Defilad*, a następnie przypomnij sobie informacje na temat całego zbioru opowiadań *Raport o stanie wojennym*.

Krok 2: Ustal, gdzie oraz w jakim czasie rozgrywa się akcja opowiadania.

Krok 3: Zwróć uwagę na informacje zawarte w przypisach.

Krok 4: Zastanów się, w jaki sposób zachowanie biblijnego Judasza można odnieść do opowiadania Marka Nowakowskiego.

Krok 5: Wyjaśnij sens tytułu opowiadania Marka Nowakowskiego, odnosząc się do jego treści oraz całego zbioru *Raport o stanie wojennym*.

Przykładowa odpowiedź

W opowiadaniach z *Raportu o stanie wojennym* autor przedstawił życie Polaków w stanie wojennym. W zacytowanym opowiadaniu opisane zostało spotkanie cywilów z zomowcami w Warszawie, na Placu Defilad – na co wskazuje tytuł opowiadania, w czasie stanu wojennego – na co wskazuje tytuł tomiku. Zomowcy wykorzystują swoją przewagę i oskarżają fryzjera o stawianie oporu. Tytuł opowiadania odnosi się do postawy Jasia Bobrzaka – jednego ze znajomych fryzjera. Zomowcy chcieli uprawomocnić swoje zachowanie i zwrócili się do Bobrzaka, by ten potwierdził ich wersję zdarzeń. Jasiu ze strachu potwierdził

nieprawdziwe zarzuty, a tym samym zdradził swojego znajomego – jak apostoł Judasz zdradził Jezusa – i prawdopodobnie przyczynił się do ukarania fryzjera.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odnoszącym się do fragmentu i całego zbioru opowiadań

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 148.2. 0–1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie znaczenie frazeologizmu „judaszowe srebrniki”.

Krok 2: Odniesienie znaczenia frazeologizmu „judaszowe srebrniki” do zachowania Jasia Bobrzaka z opowiadania Marka Nowakowskiego.

Przykładowa odpowiedź

Frazeologizm „judaszowe srebrniki” oznacza zapłatę otrzymaną za zdradę. Jasiu Bobrzak zdradził fryzjera, ponieważ potwierdził nieprawdziwą wersję wydarzeń. Nie otrzymał pieniędzy, ale swoistą zapłatą za fałszywe zeznanie było zachowanie wolności (brak aresztowania).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 149. 0–2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Ustal, jakie postawy wobec życia symbolizuje „postawa wyprostowana” oraz „na kolanach”.

Krok 2: Przeanalizuj wiersz pod kątem tego, jaką postawę zaleca odbiorcy podmiot liryczny oraz w jaki sposób to sygnalizuje.

Krok 3: Weź pod uwagę tryb czasowników pojawiających się w wierszu Zbigniewa Herberta.

Krok 4: Zastanów się, dlaczego Herbert odwołuje się w swoim wierszu do przykładów postaci takich, jak Hektor i Roland.

Przykładowa odpowiedź

Podmiot liryczny daje wiele wskazówek, jak powinien zachowywać się adresat żyjący „wśród tych co na kolanach”, czyli wśród ludzi, którzy się ugięli i ulegali rządzącym. Zaleca on postawę „wyprostowaną”, która jest metaforą bezkompromisowości, wierności własnym zasadom, poczucia godności. Zachęca do aktywności, działania, podejmowania wyzwań (wielokrotnie powtarzany rozkaz „idź”), choć nie gwarantuje to zwycięstwa, a wręcz prowadzi do klęski czy śmierci (*idź [...] do ciemnego kresu, zdobędziesz dobro którego nie zdobędziesz*). Związane jest to z obowiązkiem pamięci wobec przodków, dla których honor i godność były ważniejsze niż życie za wszelką cenę. Symbolem takiej postawy są Hektor i Roland. Hektor to jeden z bohaterów *Iliady* Homera, syn Priama, króla Troi, ukazany honorowy i odważny wojownik, który mimo obaw staje do pojedynku z Achillesem. Roland to bohater średniowiecznego eposu *Pieśń o Rolandzie*. Najważniejszy jest dla niego rycerski honor, dlatego nie wzywa pomocy mimo przeważających sił wroga. Postaci Hektora i Rolanda symbolizują „wielkie słowa” – odwagę, honor, bohaterstwo, rycerski etos.

Zasady oceniania

2 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do symbolicznego znaczenia Hektora i Rolanda

1 pkt – przedstawienie stanowiska z uzasadnieniem odwołującym się do symbolicznego znaczenia Hektora lub Rolanda

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 151. 0–2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie, czym są apostrofa oraz paralelizm.

Krok 2: Wskaż przykłady tych środków artystycznych w fragmencie *Dżumy* Alberta Camusa.

Krok 3: Ustal, jaką funkcję (w jakim celu zostały wprowadzone) pełnią te środki w podanym fragmencie.

Przykładowa odpowiedź

Nazwa środka retorycznego	Przykład z tekstu	Funkcja w tekście
apostrofa	<i>Bracia moi</i>	funkcja perswazyjna zaakcentowanie, że nadawca czuje więź z odbiorcami podkreślenie, że słuchacze są bliscy mówiącemu
paralelizm	<i>Bracia moi [...]. Trzeba we wszystko uwierzyć [...] Bracia moi, trzeba być tym, który zostaje! tylko ta miłość może zmazać cierpienie i śmierć dzieci, tylko ona czyni ich śmierć konieczną</i>	funkcja perswazyjna podkreślenie treści wypowiedzi, zaakcentowanie jej wzmocnienie wypowiedzi

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie nazw dwóch środków retorycznych z odpowiednimi przykładami i określeniem ich funkcji

1 pkt – poprawne wskazanie nazwy jednego środka retorycznego z odpowiednim przykładem i określeniem jego funkcji

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 152. 0-2 pkt

Zadanie 152.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zwróć uwagę, w jaki sposób zachowuje się Edek wobec pozostałych bohaterów w scenie finałowej utworu Sławomira Mrożka.

Krok 2: Ustal, co symbolizuje tango odtańczone nad zwłokami Artura.

Przykładowa odpowiedź

Motyw tańca pełni w *Tangu* funkcję symboliczną. Edek proponuje taniec Eugeniuszowi. W tańcu to on prowadzi – Eugeniusz mu się podporządkował. Tango symbolizuje zwycięstwo brutalnej siły, a jednocześnie podporządkowanie się inteligencji – dla wygody (bezpieczeństwa) lub ze strachu.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 152.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przypomnij sobie teksty literackie, w których pojawia się motyw tańca.

Krok 2: Ustal, jaką funkcję pełni ten motyw w wybranym tekście.

Przykładowa odpowiedź

- Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*. W epopei opisany został polonez, który bohaterowie tańczą w czasie zaręczyn Zosi i Tadeusza. Motyw tańca ma również charakter symboliczny – tańczą bohaterowie wcześniej skłóceni, więc taniec symbolizuje zjednoczenie narodu. Poloneza prowadzi Podkomorzy – według narratora „ostatni”, który potrafi tak poprowadzić ten taniec, więc tu polonez symbolizuje przemijanie pewnej epoki.
- Władysław Reymont, *Chłopi*. Podczas wesela Jagny i Macieja zaproszeni goście tańczą ludowe tańce. Robią to radośnie, żywiołowo. Tańce są opisane realistycznie, dzięki czemu została zaprezentowana kultura mieszkańców wsi. Pełnią one również funkcję symboliczną, gdyż ukazują siłę i żywiołowość chłopów.
- Stanisław Wyspiański, *Wesele*. W finałowej scenie dramatu weselni goście tańczą w kole, a przygrywa im chochoł. Taniec odzwierciedla niespełnione pragnienia, niemoc, marazm, w którym tkwią Polacy. Może też symbolizować powtarzalność polskich mitów, kompleksów czy ograniczeń, a także stanowić pesymistyczną ocenę zdolności Polaków do podjęcia walki narodowowyzwoleńczej.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 154. 0-2 pkt

Zadanie 154.1. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie wiersz Czesława Miłosza.

Krok 2: Ustal, jakie zadania stawia poecie w państwie totalitarnym Czesław Miłosz.

Przykładowa odpowiedź

Według Czesława Miłosza przed poetą żyjącym w państwie totalitarnym, w którym władza jest nadużywana, postawione są niezwykle ważne zadania. Przede wszystkim „poeta pamięta” – to on ma przedstawić ludzką krzywdę, ocalić prawdę, utrwalić rzeczywistość. Powinien stać po stronie krzywdzonych, prostych ludzi. Poeta nie powinien być pochlebca, jego utwory powinny ukazywać nadużycia władzy. Władca powinien bać się utworów poety.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do wiersza

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 154.2. 0-1 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Zastanów się, w którym utworze jest mowa o zadaniach poety (nie musi to być wiersz).

Krok 2: Uzasadnij swoją odpowiedź, odnosząc się do obu tekstów.

Przykładowa odpowiedź

- W dramacie Adama Mickiewicza *Dziady* cz. III ukazano poetę, którego rolą jest stanie na czele narodu, przewodzenie w walce o wolność. Konrad, natchniony poeta, jest przekonany o swojej wielkości, chce otrzymać od Boga władzę nad rządem dusz, aby zapewnić wolność swojemu narodowi. Romantyczny pisarz postawił więc przed poetą trudne, odpowiedzialne zadania.
- W *Weselu* Wyspiański wskazał zadania poety – przewodzenie narodowi, dawanie ludziom nadziei, nawoływanie do walki. Jednym z gości na weselu jest Poeta – młodopolski dekadent, który czuje się słaby, zrezygnowany, nie ma nadziei na lepsze czasy, ale marzy o wielkich czynach. Ukazuje mu się duch Zawiszy Czarnego, dzielnego rycerza, który uświadamia Poecie, że jego zadaniem jest wzięcie odpowiedzialności za naród i przewodzenie mu. Powinien w swoich utworach zachęcać do walki o niepodległość.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do przywołanego tekstu

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 155. 0-2 pkt

Rozwiązanie krok po kroku

Krok 1: Przeczytaj uważnie wiersz Stanisława Barańczaka, zwracając uwagę na jego tytuł.

Krok 2: Znajdź w wierszu Barańczaka dwa frazeologizmy z czasownikiem „stać” lub „stanąć”.

Krok 3: Ustal i zapisz formy podstawowe oraz znaczenie tych frazeologizmów.

Przykładowa odpowiedź

Przykład z tekstu	Związek frazeologiczny	Znaczenie frazeologizmu
<i>nie stał pan za nami / murem</i>	stać murem	opowiadać się po czyjejś stronie w sposób zdecydowany, bronić kogoś, czegoś
<i>na stanowisku naszym też / pan nie stał</i>	stać na jakimś stanowisku	mieć swoje zdanie na jakiś temat, swój punkt widzenia; sądzić
<i>na naszym czele / nie stał pan nigdy</i>	stać na czele	kierować kimś lub czymś, przewodzić komuś lub czemuś

Przykład z tekstu	Związek frazeologiczny	Znaczenie frazeologizmu
<i>nas na to nie stać</i>	kogoś stać na coś	komuś wystarcza pieniędzy na coś; ktoś potrafi wykazać się czymś, może zdobyć się na coś
<i>pan tu stał / obiema nogami</i>	stanąć na nogi, na nogach	wyzbyć się kłopotów finansowych, podnieść się z upadku, dorobić się
	stanąć na własnych nogach	usamodzielić się, uniezależnić się
<i>stoi pan sobie na uboczu / wspólnego grobu</i>	stać nad grobem	być bardzo starym, chorym, bliskim śmierci
<i>stoi pan sobie na uboczu</i>	stać z boku, na uboczu, na boku	nie brać w czymś udziału, nie wtrącać się do czegoś, unikać kogoś, czegoś
<i>nie stój pan w miejscu</i>	stać w miejscu	nie posuwać się w swoich działaniach, nie robić postępów, nie rozwijać się
<i>stawaj / pan w pąsach</i>	stanąć w pąsach	zarumienić się bardzo gwałtownie

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca dwa przykłady z wiersza zawierające związki frazeologiczne i objaśnienie znaczenia tych związków

1 pkt – poprawna odpowiedź uwzględniająca jeden przykład z wiersza zawierający związek frazeologiczny i objaśnienie znaczenia tego związku

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 156. 0-35 pkt

Zasady oceniania

0-35 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-1 pkt – spełnienie formalnych warunków polecenia

0-16 pkt – kompetencje literackie i kulturowe

0-7 pkt – kompozycja wypowiedzi:

• 0-3 pkt – struktura wypowiedzi

• 0-3 pkt – spójność wypowiedzi

• 0-1 pkt – styl wypowiedzi

0-11 pkt – język wypowiedzi:

• 0-7 pkt – zakres i poprawność środków językowych

• 0-2 pkt – poprawność ortograficzna

• 0-2 pkt – poprawność interpunkcyjna

Zadanie 157. 0-35 pkt

Zasady oceniania

0-35 pkt – odpowiedź w pełni poprawna merytorycznie, kompozycyjnie oraz językowo, w tym:

0-1 pkt – spełnienie formalnych warunków polecenia

0-16 pkt – kompetencje literackie i kulturowe

0-7 pkt – kompozycja wypowiedzi:

• 0-3 pkt – struktura wypowiedzi

• 0-3 pkt – spójność wypowiedzi

• 0-1 pkt – styl wypowiedzi

0-11 pkt – język wypowiedzi:

• 0-7 pkt – zakres i poprawność środków językowych

• 0-2 pkt – poprawność ortograficzna

• 0-2 pkt – poprawność interpunkcyjna